

**INTERVIU
CU CECILIA
ȘTEFĂNESCU**

„Criticii mei își vor regăsi în alte cărți plăcerile proprii. Cărțile mele probabil vor ajunge și la oameni care le înțeleg așa cum sînt.”

Citiți interviul realizat de Anca Baraboi ÎN » PAGINILE 8-9

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

NR. 231 » 6 – 12 iunie 2009 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

**ROMÂNII E
DEȘTEPȚI**

STUFAT ELECTORAL

Radu Pavel Gheo

„De ce nu se mai obosește lumea să voteze? Păi, în primul rînd fiindcă sînt alegeri europarlamentare. Pentru cetățeanul obișnuit miza lor pare una indefinită și insignifiantă. Sigur, trimitem niște oameni la Bruxelles, ca să ne reprezinte acolo. Atîta tot.”

TEO & GHEO ÎN » PAGINA 2

Florin Manolescu, povestitorul

Bogdan Romaniuc

Mentaliștii lui Florin Manolescu seamănă foarte mult cu unele personaje cunoscute din *Craii de Curtea-Veche*. Există un realism magic autohton, balcanic, în fiecare din cele „alte nouă povestiri incredibile”. Puteți citi, de asemenea, trei răspunsuri date de scriitor.

ÎN » PAGINILE 12-13

Dicționarul ideilor fixe de Eugen Istodor

Avanpremieră editorială

Citiți un fragment din *Dicționarul ideilor fixe*. După 20 de ani, cea mai nouă carte a jurnalistului Eugen Istodor, în curs de apariție în colecția „Ego-grafii” a Editurii Polirom.

ÎN » PAGINILE 6-7

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU – RAPORT PRELIMINAR

Unsprezece magic sub umbrela Sibiului

Metamorfoze, în regia lui Silviu Purcărete

FOTO: Scott Eastman

» Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, ediția a XVI-a, 28 mai – 7 iunie, „InOvații” » 354 de evenimente, 176 de spectacole, 50 de spații de joc » Circa două mii de participanți, artiști din 70 de țări » Buget de cheltuieli – 5,9 milioane de euro. Din care: aproape o treime bani publici, de la bugetul local al Sibiului, Ministerul Culturii și ICR. » Restul banilor vin din sponsorizări și parteneriate. » Bugetul de venituri – încă necunoscut.

Citiți jurnalul de festival realizat de Veronica D. Niculescu ÎN » PAGINILE 3-5

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Noul Crin Antonescu – „ca la carte”

Lucian Dan Teodorovici

În 2004, atuul lui Traian Băsescu a fost faptul că nu semăna cu nici unul dintre ceilalți candidați. Discursul, acțiunile, hotărîrea care părea sinceră, toate acestea l-au făcut să se impună nu în ochii electoratului tradițional ce înglobează, poate, ceva mai mult de o treime dintre cei cu drept de vot, ci în ochii nehotărîților. Adică ai acelor oameni care, pentru a vota, trebuie să fie convinși. Băsescu a venit în contra clasei politice, adică și în contra blazării majorității electorale, reușind să cîștige datorită faptului că a știut să ofere speranțe reale tocmai celor care disprețuiesc, altfel, clasa politică.

În 2009, Traian Băsescu și-a pierdut acest atu. Pentru aproape două treimi din oamenii cu drept de vot, el nu e decît un exponent, poate diferit din punct de vedere comportamental, dar nu în esență, al clasei

noastre politice. Blazarea s-a reasertat peste majoritatea electorală. Pe aceștia, un om precum Mircea Geoană nu-i poate capacita. Domnia sa a reușit, în scurtă vreme, să devină o figură tipică a politicii minoritare, avîndu-și propriii votanți doar în rîndurile celor care merg din principiu la alegeri.

Ca și în 2004 însă, în 2009 a apărut o soluție și pentru nehotărîți. Ea se numea Crin Antonescu. Aceleași mecanisme păreau a se pune în mișcare: un politician de altă factură, venind pe turantă, oferind speranțe celor care, altfel, n-aveau de gînd să-și piardă timp în cabinetele de votare. Opus lui Traian Băsescu printr-un discurs mai elevat, pîrînd sincer, deschis, comunicativ, Crin Antonescu avea o șansă bună de a trezi, în câteva luni, energiile celor fără energie.

În politică însă, dincolo de candidat și de ceea ce inspiră el în mod natural, mai există un factor. Iar acesta e format din așa-numiții

» **Mulți deveniseră interesați după apariția lui Crin Antonescu pe prima scenă politică. Vocile pe care le aud ușor dezamăgite sînt însă tocmai printre aceștia mulți. E asemenea celorlalți? Se bălăcărește? Vine cu discursuri sforăitoare? Încearcă, la fel ca toți politicianii, să ne păcălească? În cazul ăsta, mersi, dar nu.**

„strategii”. Profesioniști care vin cu lecții învățate din manuale, care au mai făcut, eventual, câteva campanii prin spații diferite de cel românesc și care se simt pe deplin îndreptățiți, bine plătiți fiind, să-i consilieze „ca la carte” pe politicianii români.

Consilierea „ca la carte” a lui Crin Antonescu din ultima vreme l-a făcut pe acesta să urmeze, în toate cele, un plan de integrare perfectă în clasa noastră politică. Se practică atacul grosolan, la persoană? Nici o problemă, îl aplicăm și noi. Se practică populismul ief-

tin? Firește, dacă asta e arma războiului, ne-o însușim. Așa se face că Antonescu a început să vorbească despre „pîpițele” ajunse vedete, a ajuns să plîngă public de mila pensionarilor români ș.a.m.d.

În cadrul acelei treimi de electorat care se va prezenta la vot, o asemenea strategie funcționează. Acești votanți nu sînt blazați, ei acceptă un astfel de joc politic, s-au obișnuit cu el, nu-i deranjează. Din rîndul lor, noul Crin Antonescu, perfect supus consilierilor de campanie, ar mai putea „fura” unu, două,

hai să zicem cinci procente. Ce va face cu ele? Nimic. Pentru că electoratul ăsta e totuși cel mai greu de „întors”. E format, în genere, din susținători fideli. Și chiar dacă în câteva luni reușești o mică dislocare în spre tine, e greu de crezut că ea va fi suficientă să iei fața altui candidat.

Pe de altă parte însă, comportîndu-se cum o face în ultima vreme, tot mai politician, tot mai mecanic, Crin Antonescu dă cu piciorul tocmai șansei sale palpabile. Deja am început să aud, printre cunoscuții mei, voci interrogative. Mulți deveniseră interesați după apariția lui Crin Antonescu pe prima scenă politică. Vocile pe care le aud ușor dezamăgite sînt însă tocmai printre aceștia mulți. E asemenea celorlalți? Se bălăcărește? Vine cu discursuri sforăitoare? Încearcă, la fel ca toți politicianii, să ne păcălească? În cazul ăsta, mersi, dar nu.

Politicianul Crin Antonescu e la prima experiență de vergeră pe scena politică. Sigur, uman e de în-

teles. Nu vrea să facă erori, ascultă precum un școlar abia intrat în gimnaziu, se teme și se conformează. Toate acestea însă, fiind atipice, îi dărmă calitatea cea mai căutată la politicieni în zilele noastre, anume ceea ce părea a fi sinceritatea sa. Conformîndu-se, nu face altceva decît să intre perfect în pluton. Ce nu înțelege domnia sa, ori dacă înțelege n-are curajul să-și impună această părere în fața consilierilor, e că saizeci la sută dintre oamenii cu drept de vot s-au săturat pînă peste cap de pluton. Experiența „Băsescu – 2004” a arătat perfect asta. Era de urmat.

După cum merg însă lucrurile, noi, cei care mergem constant la vot din principiu, din idealism sau din simpatie, la sfîrșitul anului vom avea de ales între trei politicieni. Cu ceva vreme înainte de vot, vom încerca, pentru că așa sîntem noi, să ne convingem prietenii blazați să vină și ei. Aceștia ne vor spune: „Pe cine să votez? Nu vezi că toți sînt o apă și-un pămînt?”. Ne vom enerva, dar vom ști că au dreptate. Cu toate acestea, noi, consecvenții, vom intra în cabine și ne vom da votul. Împreună, vom forma o treime din electorat. Suficient, cam ăștia sîntem în ultima vreme. Dar trist, nu?

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Stufat electoral

Radu Pavel Gheo

În data de 7 iunie avem alegeri europarlamentare. Ne votăm reprezentanții pentru Parlamentul European. Adică, din cîte spun sondajele făcute pînă acum, o foarte mică parte din românii cu drept de vot vor merge să voteze, iar cea mică parte va însemna în cel mai bun caz o treime din populație. Celelalte două treimi vor sta acasă și vor aștepta să vadă cum alții decid pentru ei. Asta dacă vor fi numai două treimi și nu mai mult...

De ce nu se mai obosește lumea să voteze? Păi, în primul rînd fiindcă sînt alegeri europarlamentare. Pentru cetățeanul obișnuit miza lor pare una indefinită și insignifiantă. Sigur, trimitem niște oameni la Bruxelles, ca să ne reprezinte acolo. Așa tot. Trebuie să fie aleși? În regulă, să fie aleși. Să-i aleagă cine o vrea.

Și-așa mi-am amintit de o anecdotă povestită de I.L. Caragiale într-una din cronicile lui teatrale. Ce-i drept, el vorbea despre Teatrul Național, dar ăsta-i farmecul anecdotelor cu tîlc: se potrivesc în cele mai neașteptate situații.

Anecdota spune că un călător ajunge cu poștalionul noaptea tîrziu într-un tîrgușor și trage la un han. Cum e mort de foame, călătorul nostru îl întrebă pe hangiu ce poate să-i dea de mîncare. „Stufat de miel”, zice senin hangiu. „Și altceva?”, întrebă călătorul. „Altceva n-am”, răspunde nepăsător hangiu. „Dar mie nu-mi place stufatul”, se lamentează omul nostru. „Îți place, nu-ți place, ai să mîncîci stufat”, vine răspunsul neobrăzat. „Nici nu mă gîndesc!”, strigă călătorul și pleacă să caute alt han sau măcar vreo cafenea, vreun birt unde să-și poată comanda ceva de mîncare. Dar e noaptea tîrziu, tîrgul e mic și toate celelalte localuri, în afară de hanul cu stufat, sînt demult închise. Așa că, după vreun ceas de peregrinări, călătorul se întoarce lihnit și resemnat la hanul dinții și îi spune hangiuului să-i aducă o porție de stufat. „Ei, ți-am zis eu c-o să mîncîci?”, vine răspunsul hangiuului.

Desigur, a doua zi, cînd s-au deschis și alte localuri, călătorul nostru a renunțat imediat la stufat și și-a găsit mîncăruri mai pe placul lui.

Cam așa stau lucrurile cu alegerile noastre europarlamentare. Avem într-adevăr de ales? Doar i-am încercat pe toți: și la guvernare, și în Parlament. Nici unul n-a fost mai breaz decît altul. Nici un partid nu s-a dovedit mai ferm, mai moral, mai onest, mai capabil. E-adevărat, aproape pe fiecare listă de partid găsești câțiva oameni capabili, inteligenți sau decenti, dar nu pot scăpa de senzația că sînt puși acolo doar ca să aducă voturi pentru ceilalți, pentru grosul politicianilor români, care sînt, așa cum ziceam, stufat. Și nici mie nu-mi place stufatul. Dar asta avem – asta ne servește clasa politică românească.

Și-atunci de ce să votezi? De ce să mîncîci stufat dacă nu te silește nimeni?

Poate pentru că foamea de democrație se astîmpără prin votul liber, democratic. E unul din instrumentele fundamentale ale democrației participative. În plus, spre deosebire de călătorul lui Caragiale, votantului îi rămîne și opțiunea votului negativ, alb. Poate arunca stufatul la gunoi. E drept, hangiuului s-ar putea să nu-i pese – nu de data asta. Dar ăsta este rostul votului – al oricărui vot: să anunțăm, într-un fel sau altul, că ne pasă. Că nu ni se poate servi la nesfîrșit aceeași marfă. Astfel, în timp, s-ar putea să se mai diversifice și meniul.

Ba poate chiar s-a și diversificat... un pic.

SUPLEMENTUL LUI JUP

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU

Unsprezece magic sub umbrela Sibiuului

Cum poți scrie despre un festival care înglobează, în 11 zile, peste 300 de evenimente, când este evident că nu vei putea vedea, orice ai face, nici o treime din tot ce se întâmplă? Doar subiectiv, doar părtinitor, într-un soi de contradicție cu ceea ce ți-ar îngădui regulile jurnalismului. Dar cine e jurnalist când merge la teatru? Un spectator, un îndrăgostit de text și de mască, de formă, de culoare și de muzică a decis să scrie un jurnal de festival.

Veronica D. Niculescu

Ziua 1 – joi, 28 mai Fluturi și ploii

Festivalul a început pentru mine de fapt cu săptămîni în urmă, cînd am cumpărat zece bilete și le-am atașat cu agrafe pe o foaie, cu grija cu care plantezi în pămînt semințele unei flori miraculoase. Am scris lîngă fiecare ora, locul, titlul spectacolului. Foaia promisiunilor cuprindea ceea ce nu trebuia sub nici o formă să ratez; îmi făceau cu ochiul de pe colțul biroului: *Metamorfoze* (Silviu Purcărete), *Livada de vișini* (Eimuntas Nekrosius), *Omul pernă* (Radu Afrim), *Woyzeck* (Andriy Zholdak), *Urișii munților* (Silviu Purcărete)... Au urmat mai tîrziu și cîteva rezervări, alte „trebuie”, *Love Factory* (Robert Raponja), *Femeia țintă și cei zece amanți* (Claire Dancoisne)... Sublinieri în program, conferințe, lansări de carte. Și a început.

Mai întîi, în entuziasmul primei zile, îmi imaginam cum voi începe jurnalul. Voi spune, îmi ziceam senină stînd sub un tei în parcare teatrului (așteptam să intru la *Metamorfoze*), voi spune că festivalul a început cu un fluture albastru – unul dintre fluturii din Piața Mare. Dar, vai, lumea dă din coadă ca un pește năstrușnic, cînd nu te aștepti. Cu un șfichi mi-a alungat din fața ochilor frumusețea fluturului fragil pe care îl trăgeau copiii de antene, iar mirosul de tei fu răspîndit și el într-o clipă. A început ploaia. Și a plouat, a tot plouat...

Unul dintre cele mai așteptate spectacole ale festivalului, *Metamorfoze*, în regia lui Silviu Purcărete, urma să se joace cu casa închisă. Ploaia a început imediat după ce sutele de spectatori și-au ocupat locurile în gradene. Inițial, cînd nu era decît o ploicică, au aplaudat și au tropăit, sperînd că spectacolul totuși se va juca. La aproape un ceas față de ora programată pentru începere, în plină ploaie torențială, un actor al Teatrului „Radu Stan-

ca” a anunțat reprogramarea pentru duminică seara.

Celelalte spectacole s-au jucat. De mare succes s-au bucurat după-amiaza fluturii din *Colecția de fluturi*, ai companiei britanice Neighbourhood Watch Stillts International, care au încîntat mai ales copiii, în Piața Mare.

Cel dintîi spectacol jucat pe scena teatrului sibian a fost *Richard al III-lea*, în regia lui Tompa Gabor, cu Teatrul Maghiar de Stat Cluj și Gyula Castle Theatre, Ungaria. Ploaia a făcut să nu mai aibă loc nici deschiderea oficială, cu artificii și muzică, din Piața Mare.

Ziua 2 – vineri, 29 mai În livada de vișini

„O să jucăm și pe ploaie!”, așa sună mesajul actorilor de la Teatrul Național „Radu Stanca”, transmis dimineața de directorul teatrului, Constantin Chiriac. *Metamorfoze* are programată pentru diseară cea de-a doua reprezentație. Din nou se anunță vreme rea. Vor fi cumpărate cinci sute de pelerine de ploaie pentru spectatori. Nici nu știi de ce să îți pară rău – de amînarea unui spectacol atît de așteptat sau de neșansa actorilor, care și la Luxemburg în 2007 au avut „norocul” unei vremi mizerabile.

Ștefan Popa Popa's vernisează expoziția *Antroposatiire*. Deschisă la Centrul Cultural Habitus, reunește zeci de lucrări; o parte sînt desene executate în numai cîteva zile, după fotografiile ale colaboratorilor festivalului, precum Silviu Purcărete, Andriy Zholdak, Constantin Chiriac, Jonathan Mills, Yuriy Kordonsky. Cei desenați le vor primi în dar, la final.

Cel mai așteptat spectacol al serii – și pentru unii al întregului festival – este *Livada de vișini*, în regia celebrului Eimuntas Nekrosius, un spectacol Lituania-Rusia. Durează patru ore și patruzeci de minute, se joacă la Casa Sindicatelor, în sala cu șapte sute de locuri. Pornesc plină de speranțe. Toate îmi sînt împlinite, depășite.

Metamorfoze de Silviu Purcărete

Spectacolul produs de Zeinab Seid-Zade, o colaborare între Fundația Internațională Stanislavski din Rusia și Teatrul „Meno Fortas” din Lituania, jucat în limba rusă, s-a bucurat nu numai de succes, dar și de un public dintre cele mai alese. Nici un artist din festival nu și-a permis să rateze întîlnirea cu Cehov pusă la cale de Nekrosius. S-au aflat în sală regizori precum Alexandru Dabija, Andriy Zholdak, Yuri Kordonsky, Mihai Măniuțiu, Silviu Purcărete. Nu au lipsit nici George Banu, Saviana Stănescu, Marina Constantinescu, Ioan Bogdan Lefter, nici actorii teatrului sibian, deși urmau să joace în *Metamorfoze* peste puțin timp, și nici cei de la Teatrul Odeon, care jucau în seara următoare, tot aici, *Hamletmachine*. Nici un

eveniment teatral de la Sibiu nu a mai reunit probabil atîtea personalități ale teatrului.

Nu toți au urmărit însă piesa pînă la capăt. Cu o durată de peste patru ore, spectacolul a avut două pauze; la fiecare dintre acestea o parte dintre spectatori pleca, mărturisindu-și regretul: începea *Metamorfoze*. Regretele au fost cu atît mai mari, cu cît *Livada de vișini*, un spectacol scump, nu s-a jucat decît o dată.

De o frumusețe și expresivitate rară, cu un amestec rafinat de tragic și comic, spectacolul i-ar fi plăcut probabil și lui Cehov însuși. Spre deosebire de piesele cehoviene regizate de Lev Dodin, un alt colos al scenei care preferă montările de lungă durată, aici nu lentoarea era cea

care domina. Replicile își păstrau vioiciunea, fiind legate prin tăceri umplute de gesturi ingenioase, jucăuse, un limbaj al corpului novator, adesea deosebit de hazliu. Totul punctat cu o muzică superbă, acorduri de pian dramatic frînte.

Pentru ultima parte, m-am mutat de la locul meu central, unde era cam aglomerat, și m-am așezat la marginea unui rînd, cu nimeni împrejur, nici în față, nici lîngă, nici în spate. Minunată senzația că sînt singură cu piesa, în piesă.

Sînt convinsă că pînă la final de festival acesta îmi va rămîne spectacolul favorit. Nu cred că poți cere teatrului mai mult decît îți dau Cehov și Nekrosius.

Continuarea în paginile 4-5

FITS – Nimic esențial nu s-a amînat

Continuare din pagina 3

Veronica D. Niculescu

Ziua 3 – sîmbătă, 30 mai Vin păsările!

Plouă, plouă. Dimineața, conferința de presă, plăcută și intrată în firesc precum cafeaua. Minunată ideea de a muta conferințele din sala rece a bibliotecii Astra în această pivniță a Bisericii Romano-Catolice, unde e amenajat Centrul Cultural Habitus.

Conferințele sînt, de fapt, nou prilej de întîlniri, unde granița dintre a fi vorbitor și a fi parte din public este extrem de subțire. Publicul este alcătuit din critici literari și de teatru, regizori, jurnaliști, în general reprezentanți ai presei culturale. Se împarte ziarul festivalului, „Aplauze”, se schimbă impresii.

Victor Ioan Frunză vorbește despre diferența dintre verdictul publicului și al publicului critic. Despre UNITER, care „crează o centralizare excesivă, care ar trebui pusă în discuție”. Despre lipsa alternativelor, despre „excluderea din ecuație a publicului”. Despre premiile scoarțoase – „Un artist cu coroană este un non-sens”.

Plouă, plouă ca toamna și nu cred că păsările vor veni la orele amiezii. Dar vin! Se schimbă lumea – lumea ride. În Piața Mare, cîteva păsări uriașe te ciugulesc de umbrelă cînd nu te aștepți, ciocăne în vitrine, sperie copiii care rid, rid. Artiștii sînt tot cei din trupa britanică Neighbourhood Watch Stilts International, cei care în prima seară au fost costumați în fluturi.

Se amuză și actorii ruși din *Livada de aseară*. Ranevskaia Liubov Andreevna, moșierita rămasă fără livadă, se cere fotografiată cu un păsăroi. Mă pomenesc și eu ciugulită de umbrela verde de un struț roz. Rid, îi mulțumesc, îmbrățșez gîtul păsării întins tandru spre mine. Pe lângă arătările colorate trec, grăbiți dar cu un zîmbet fluturînd, George Banu, Victor Ioan Frunză.

Ziua se încheie cu *Hamletmachine* al Teatrului Odeon, tot pe scena de la Sindicat, cu sala mai plină decît la *Livada de vișini*.

Ziua 4 – duminică, 31 mai Hamlet ori doi

Prima dimineață însoțită. Mă uit printre teii cu coroane tăiate: un cer de sticlă, fără un singur nor. Promițator: diseară voi merge la *Metamorfoze*. Ieri am aflat uluită că unii au plecat după o oră, fiindcă era foarte frig. Mulți au răcit, umblă înfolfiți, doar despre frigul din oase vorbesc. Dar actorii? Mă întreb cum m-aș putea uita la actorii ce joacă aproape dezbrăcați, cu puținele haine ude, lipite de piele.

Conferință de presă. Se numesc „de presă” conferințele, însă nu prea au nimic în comun cu clasicile evenimente de genul acesta. Nu e nimeni care să tragă în protagoniști nici cu întrebări care încep cu „cît”, nici cu blitz-ul de la un metru, în fardări sofisticate. Critici de teatru, artiști, jurnaliști în special din presa culturală ascultă mărturiile făuritorilor de spectacole. Moderator este Octavian Saiu, ca întotdeauna în ultimii ani, iar alături îi este Constantin Chiriac, neobosit, energic

și energizant, anunțînd noile proiecte puse la cale cu invitații.

Delicios Alexandru Dabija, povestind despre „rolul principal” pe care l-a jucat în expoziția Kantor, unde a făcut pe manechinul, cu pălăria așezată în creștet și o mîna arcuită artistic. Vorbește apoi despre *OO!* (a se citi ca anunțurile scrise prin pietre lângă cofrajele cu ouă), o creație după Ion Creangă, cu actorii de la Teatrul Tineretului Piatra Neamț. Un spectacol făcut, după cum mărturisește, „dintr-un foarte mare dor de comedie”. Amintește din nou și de interdicția de a juca Ionesco în străinătate. Se rîde trist.

Îi urmează Dragoș Galgoțiu, regizorul lui *Hamletmachine*, însoțit de Marius Stănescu, interpretul lui Hamlet. Galgoțiu explică sensul re-citării, care îl situează pe Heiner Müller într-o poziție specială, „luînd textele extrem de cunoscute și încercînd să analizeze, să accentueze, să meargă pe verticală, într-un act de regîndire...”. Marius Stănescu își explică dubla postură de Hamlet, în Heiner Müller și în Shakespeare. „Cei doi Hamlet sînt separați de mine; cînd sînt anunțat că îi joc, îi caut pe fiecare.” Diferența dintre Hamlet contemporan și cel clasic? „Nu e o foarte mare diferență interioară pentru că, la Heiner Müller, e Hamlet al lui Shakespeare, pus în altă situație.” Totuși, piesa lui Müller îl istovește mult mai tare, deși are o oră și douăzeci de minute, față de patru ore, a lui Shakespeare.

După conferințe, se lansează un număr special din revista „Euphorion”, dedicat teatrului, cu un supliment Matei Vișniec. Iar Saviana Stănescu susține o conferință despre *Evoluția piesei de teatru – de la pagină la scenă, la televiziune/film*.

La prînz, după ce se uită la un acrobat care mege pe sîrmă în Piața Mare, ziua de duminică se așază, să-și tragă un pic sufletul. Nu reușește: se anunță că *Metamorfoze* s-a amînat iarăși. Vestea agită toate apele. Dar e bine, mă bucur de amînare. Jocul în apă la temperaturi de cîteva grade ar fi fost inuman. Privitul în sine, o dovadă de cruzime.

Se va juca pe 7 iunie, în ultima zi. Pînă atunci, trebuie să vină vara înapoi. Mă gîndesc cu tandrețe la artiștii sibieni, îmi dau seama cît de mult m-am apropiat de fiecare dintre ei, cîte le datorez după atîtea spectacole în care i-am văzut de-a lungul ultimilor ani. Aș vrea gîndul meu și al tuturor celorlalți să le fie mîngiere caldă, diseară.

Ziua 5 – luni, 1 iunie Marile lucruri mici

OO!, vizionat aseară în sala de sport a Liceului de Artă, primește medalia de aur, aur-gălbenuș, a celei mai jucăușe producții din festival. În *OO!*, „creație colectivă după Ion Creangă”, regizorul Alexandru Dabija ne dăruiește tot neastîmpărul

Livada de vișini, în regia celebrului Eimuntas Nekrosius, un spectacol Lituania-Rusia

Renume și prenume

Sorana are 19 ani și tocmai a ajuns în sferturile de finală de la Roland Garros. Le-a înșirat pe traseu pe două jucătoare în ascensiune și pe o fostă număr unu mondial. Are un forehand ucigător și un joc pe alocuri enervant de exact, ce aduce pe undeva cu cel al nemțoaicei Steffi Graf. A urcat acum în Top 30 mondial. Asta spune caseta tehnică. O româncă ce se pregătește pentru Bacalaureat i-a ridicat în picioare pe spectatorii celebrului turneu de tenis. O fată ieșită de curînd din circuitul

junioarelor i-a dat gata pînă și pe foarte mulți dintre gomoșii arenelor: îi știți, domnii ăia *corporate*, care șed în primele rînduri ale lojelor. Ne-a surprins pe toți prin naturalețea respirată și prin zîmbetul așezat. Și prin bucuria de după victorii, pe care nu și-a trăit-o ca pe un rol învățat în fața oglinzii.

Alexandra e puțin mai în vîrstă. La 21 de ani, era una dintre anonimele circuitului feminin de tenis profesionist. A ajuns să cîștige un turneu important, la Varșovia, după

ce era să piardă avionul care o aducea în Polonia. A pornit din calificări și a pus mîna pe trofeu, cîteva zile mai tîrziu. O performanță greu de atins: doar alte patru cazuri asemănătoare s-au întîlnit de cînd s-a inventat tenisul feminin. Și a sărit în ierarhia fetelor 118 poziții, pînă pe locul 83. Asta spune caseta tehnică. O domnișoară fără ifose le-a dăruit plăcute insomnii specimenelor care se ocupă de statistici. Polonezilor le-a dăruit un turneu de neuitat. Românilor, o chestie ciudată,

enervantă prin nume și rar-întîlnită pe aici: o rețetă de succes.

Mircea este cel mai în vîrstă. Are 64 de ani și le-ar putea fi bunic celor două domnișoare. Nu mai avea de demonstrat nimic. S-o credem noi! Contrar curentului general, care l-a declarat în repetate rînduri „cel mai titrat antrenor român”, el știe că ovațiile provoacă adevărate tangașe nemiloase. A cîștigat, în urmă cu aproape o lună, Cupa UEFA cu Șah-tior Donețk. Asta după ce mai luase cîteva campionate prin Turcia, o Supercupa a Europei și mai făcuse cîteva performanțe prin Italia și pe

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

la noi prin țară. Asta spune caseta tehnică. Un român care se pregătește de pensie a arătat că este mai sprinten decît mulți dintre românii care se pregătesc de carieră. Între atîtea probleme istorice cu vecinii, cine s-ar fi gîndit că un român va reuși primul act de globalizare din Ucraina?

Sorana, Alexandra, Mircea. Nu e un act ireverențios să le spunem pe numele mic. Campionii

adevărați sînt tutuiți de contemporani și lustruiți pînă la personaj de urmași. Ei nu ard repede și, în general, nu ard gazul degeaba. Nu vom putea niciodată să le zicem Cîrstea, Dulgheru și Lucescu, așa cum o facem cu Borcea, Becali și Turcu.

Știrea anului e că Sorana și Alexandra i-au arătat lui Boc cum se vorbește engleza, iar Mircea i-a arătat lui Bănescu ce înseamnă să plîngi adevărat.

său. Valorifică o poveste, multiplică sensuri, sparge șabloane. Amuză pînă la cer, îți amintește să fii copil și-ți amintește mai ales că în copilărie lucrurile mici erau lucrurile mari.

Ziua începe cu zîmbete, la amintirea moșului și-a babei, și-a cocoșului cîntînd la vioară, și-a găinii. De urmărit pe viitor minunata trupă a teatrului din Piatra Neamț!

La conferințele de dimineață, întîlniri cu Horațiu Mălăele, care vorbește despre *Leonce și Lena*, regizat la Teatrul de Comedie din București, și reacția caldă a publicului, de aseară. Charles Müller, regizorul luxemburghez care a montat piesa *Sfîrșit de partidă* cu artiștii de la Teatrul „Radu Stanca” Sibiu dar și cu cei din Luxemburg, face mărturisiri despre lucrul în paralel cu cele două trupe: „Conceperea spectacolului a fost mult mai rapidă în Luxemburg. Aici a fost mai dificil, a trebuit să explic, mă simțeam cam ca în anii '50, cînd Beckett era privit cu îndoială. În momentul în care însă artiștii au înțeles ce se dorește de la ei, au început să joace cu entuziasm. Așadar, e un spectacol nou, mai puțin cinic decît era în Luxemburg. În Luxemburg s-a pus accent pe sarcasm, însă nu s-a putut merge atît de departe ca și cu actorii români, care sînt mult mai valoroși”.

» **În Piața Mare, cîteva păsări uriașe te ciugulesc de umbrelă cînd nu te aștepți, ciocăne în vitrine, sperie copiii care rîd, rîd.**

Din sala unde Octavian Saiu modelează aceste întîlniri, ne mutăm zilnic alături, sub alte bolte de piatră, unde se fac lansările de carte. Azi se lansează *Pippo Delbono – Teatrul meu*, publicată de Editura „Fundatia Culturală Camil Petrescu”. Sînt prezenți Constantin Chiriac, Florica Ichim, Andreea Dumitru, traducătoarea cărții, și George Banu, povestind despre Pippo Delbono, un artist care captivează tînăra generație.

La cîteva sute de metri distanță, în pivnița librăriei Humanitas, Ofelia Popii și Mariana Presecan susțin un spectacol lectură în fața cîtorva zeci de spectatori.

La radio, în toate știrile despre festival se vorbește cu prioritate despre ploaie. Vă asigur, festivalului nu-i prea pasă. În afară de *Metamorfoze*, nimic esențial nu s-a amînat. Ca un animal fantastic, festivalul respiră în ritmul lui în pivnițe, în săli de teatru, de sport sau în librării. Bătăile inimii sale sînt clare, constante,

nu prea au legătură cu ploaia, decît în măsura în care teribilul animal nu mai poate da la fel de tare din coadă pe străzi sau sufla flăcări pe nări prin pietre.

Chiar cînd scriu, se ivește iar soarele. Diseară merg la *Quartet*, teatru-dans, în coregrafia spaniolului Carles Salas. Patru saxofoniști, patru dansatoare – un peisaj rafinat de muzică și dans.

**Ziua 6 – marți, 2 iunie
Poemele din repetiții**

Dimineața începe cu o lansare mult-așteptată: *Repetițiile și teatrul reinnoit – Secolul regiei*, volum realizat de George Banu la Editura Nemira. „Este o carte fără concluzii, o carte de anchetă a terenului”, spune George Banu. Frazele citate, în special ale lui Andriy Zholdak, sînt adevărate poeme.

Diseară aș vrea să merg în Piața Mare, să văd totuși cum scoate flăcări pe nas festivalul, să citesc bucuria din ochii celor mulți. Dar, vai, la știri se anunță cod galben de ploaie. Nu-mi pasă – orașul întreg este umbrela acestui festival, o umbrelă sub care se petrec lucruri magice, timp de unsprezece zile. În plus, e un soare buclat cum de mult n-a mai fost.

Pe săptămîna viitoare! Mă uit în programul subliniat: va urma, va urma mult și bine.

DAMELE GAZETIERE

Emilia CHISCOPI

„Ultima oră”, la 110 ani distanță

„Printul Ferdinand a plecat eri dimineață la Viena. Consiliul de miniștri a fost însărcinat cu afacerile statului în timpul absenței principelui.” („Opinia”, iunie 1899)

„Traian Bănescu i-a dat cu flit lui Vladimir Voronin și nu mai merge la Chișinău. Urmare a evenimentelor ce au marcat perioada post-electorală din Republica Moldova, participarea președintelui României, Traian Bănescu, la Summit-ul Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SECEP), confirmată în cursul lunii martie a.c., nu mai este de actualitate.” („Cotidianul”, iunie 2009)

„Sultanul s-a informat telegrafic de sănătatea împărătesei de la împăratul Wilhelm. Acesta a răspuns că împărăteasa va fi complet restabilită peste vreo cincisprezece zile.” („Opinia”, iulie 1899)

„Turcia nu a renunțat la pretenția de a reține 15% din volumul de gaze naturale care va fi transportat prin gazoductul Nabucco, însă guvernul de la Ankara speră să încheie în luna iunie un acord cu guvernele europene pentru continuarea proiectului.” („Cotidianul”, iunie 2009)

„Treizeci și șapte de călători, venind dinspre Portugalia, dintre care unul din Oporto, au isbutit să pătrundă în provincia Pontevedra, străbătînd Minho. Un aviz din Oporto zice că două cazuri

de ciumă s-au produs spre seara de 6 august.” („Opinia”, iulie 1899)

„Virusul A (H1N1) al gripei porcine a contaminat pînă în prezent 19.273 de persoane din 66 de țări și a provocat moartea a 117 persoane, potrivit celui mai recent bilanț dat publicității miercuri de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), transmite AFP. Nici un continent nu a fost ocolit de virusul gripei porcine, după ce a fost confirmat primul caz de infectare pe continentul african, în Egipt”. („Cotidianul”, iunie 2009)

„După o depeșă din Florida, un uragan a distrus cea mai mare parte din orașul Carabelle și a pricinuit pagubă de mulțime de sate. Treisprezece vase au perit. Sînt temeri să nu fie mulțime de victime”. („Opinia”, iunie 1899)

„Mai multe fragmente din avionul Airbus A330 al Air France care s-a prăbușit în Atlantic, printre care o piesă „aparent metalică” cu șapte metri diametru, au fost descoperite în ocean de un aparat al aviației braziliene, la 90 de kilometri sud de regiunea delimitată inițial, transmite AFP. Airbusul A330 s-a prăbușit în mijlocul oceanului Atlantic, în noaptea de duminică spre luni, cu 228 de persoane la bord, la circa 1.000 de kilometri de coasta braziliană. Cauzele catastrofei nu se cunosc deocamdată, la trei zile după accident.” („Cotidianul”, iunie 2009)

Elfriede Jelinek, autoarea anului în țările de limbă germană

Elfriede Jelinek, laureată a premiului Nobel pentru literatură, autoarea celebrului roman *Pianista*, a fost desemnată autorul dramatic al anului în țările de limbă germană, pentru volumul *Rechnitz*. Acesta spune povestea unui masacru comis împotriva evreilor unguri, spre finele celui de-al Doilea Război Mondial, și trecut sub tăcere. Romanul scriitoarei austriece a fost selectat dintr-o listă de 130 de titluri, apărute în limba germană în ultimul an, relatează presa literară din Germania.

Jelinek a fost votată de patru dintre cei cinci membri ai juriului, unul dintre aceștia preferîndu-l pe scriitorul Roland Schimmelpfennig, autorul volumului *Hier und jetzt* (Acum și aici).

Născută pe 20 octombrie 1946, în orașul austriac Mûtherzzuschlag, Jelinek are rădăcini iudaice din partea tatălui – chimist ceh în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. A debutat în 1967, cu volumul în versuri *Lisas Schatten*, iar romanele *Die Liebhaberinnen* (1975), *Die Ausgesperrten* (1980) și *Die Klavierspielerin* (1983) i-au adus recunoașterea criticii internaționale.

La Editura Polirom au apărut în traducere volumele *Pianista* (2004), *Exclușii* (2005), *Amantele* (2006) și *Lăcomie* (2008).

FESTIVALUL ÎN CIFRE

- » Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, ediția a XVI-a, 28 mai – 7 iunie, „InOvații”.
- » 354 de evenimente, 176 de spectacole, 50 de spații de joc.
- » Circa două mii de participanți, artiști din 70 de țări.
- » „După numărul de locații și spectacole, festivalul se poziționează pe un onorant loc trei în lume.” – Constantin Chiriac.
- » Buget de cheltuieli – 5,9 milioane de euro. Din care: aproape o treime bani publici, de la bugetul local al Sibiului, Ministerul Culturii și ICR. Restul banilor vin din sponsorizări și parteneriate. Bugetul de venituri – încă necunoscut.
- » 12 premiere naționale și internaționale.
- » Voluntari: 150 – România, 14 – Japonia, 5 – alte țări.

Eugen Istodor: Dicţionarul

– fragment –

Ne-a trecut timpul printre mâini și iată-ne la 20 de ani de la Revoluție. Unii nu știu ce-i aia Revoluție și de aceea pot citi *Dicţionarul ideilor fixe ca pe o ficțiune*. Alții au vârsta mea și își fac un bilanț și *Dicţionarul ideilor fixe* este viața lor, bucătică ruptă, facerea din cuvinte a nefăcutelor din realitate. *Dicţionarul* urmărește parcursul capricios al memoriei unui ziarist, eu, care a ars zi de zi pentru fiecare clipă din acest timp istoric. *Dicţionarul* e viața ce-a făcut istorie. Șchioapă, ciungă, mahalagioaică. Și cum putea fi altfel? *Dicţionarul* e un perpetuu scandal, fiindcă tot e epoca scandalagiilor, scandalul, martorul tăcut al celor 20 de ani.

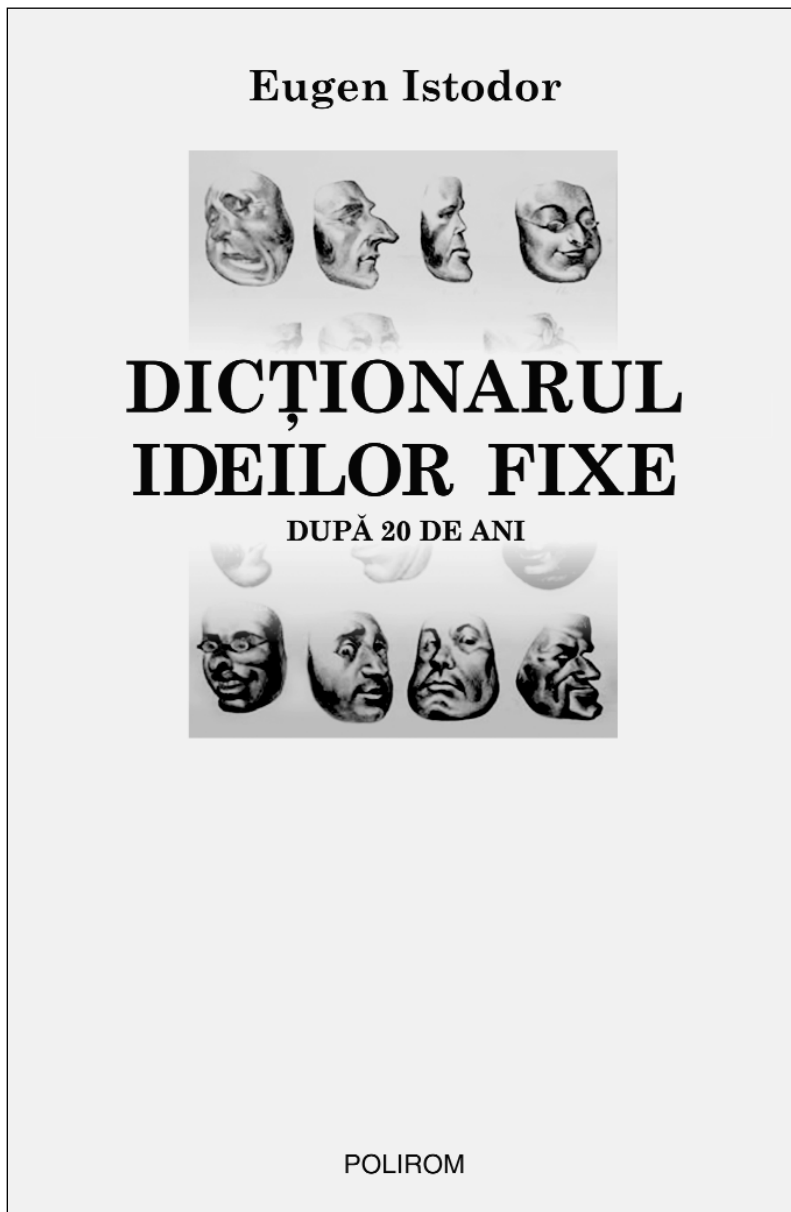
Mass-media

Nu putem cuprinde cu mintea cîte lovituri a dat afacerea media. Totuși. Le vom ordona într-o dezordine de mijloace de expresie, după cum au scos capul.

Întîi a fost TVR, vedetă cu transmisia Revoluției în direct și a proceselor membrilor CPEX. În 2009, TVR reprezintă un colos cu picioare de lut mușcat și rănit bine la audiență. Apoi, au fost *ziarele*. Scoteai un ziar și te îmbogățeai. „Se vindea orice.” Sînt numărate peste 1.500 de publicații, vindute în tiraje de ordinul sutelor de mii, în 1990. În 2009, presa scrisă cu vînzare trăiește tabloid, iar cealaltă se gîndește la un destin viitor pe internet. Prima supraviețuiește prin concursuri cu mașini sau bani. Cealaltă, prin atașarea de gadgeturi, DVD-uri cu filme și muzică. Între aceste două momente extreme în timp, dacă dorim să vedem momentele de glorie media, le putem enumera pe scurt. Întîi, presa comunistă și-a schimbat numele, atașându-și particula „liber, liberă”, excepție făcînd „Știința, organul PCR”, devenită întîi „Știința Poporului” și apoi „Adevărul”. În 1990, presa poate fi definită prin „Bă, majestate!” (titlul unui articol scris de Andon în „Adevărul” și îndreptat împotriva Regelui Mihai): o injură perpetuă și o certitudine a deținerii adevărului universal. „Cațavencu, săptămînal incomod” scoate „Știința”, o farsă pentru cei care sperau să se întoarcă Partidul Comunist, o bătaie de joc la adresa apariției unui partid comunist mascat și un deliciu pentru cei cu simțul umorului. „Știința” lui „Cațavencu” a vîndut juma’ de milion de exemplare. După atîta vehemență, au venit zorii succesului pentru *integrame*, *reviste pornografice prost tipărite și seriile „Povestea vieții” și „Infractorul român”*. În 1992, *Ion Cristoiu* devine model prin „Evenimentul zilei”, declarîndu-se continuator al presei tip Pamfil Șeicaru. „Violatorul din Herăstrău” și „Găina care naște pui vii” au devenit simbolurile succesului. Televiziunea opoziției, *SOTI*, a strălucit un timp, apoi s-a înecat în dispuște sterile. Ea a făcut „prompterul și mîna” celor două vedete de știri care au supraviețuit pînă azi: *Esca* (ProTV) și *Mindruță* (Antena 1). O altă vedetă de drum lung a fost *Mihai Tatulici*. De la „Veniți cu noi pe programul doi” (TVR2) la reabilitarea unor personaje cenușii ca Adrian Păunescu, Stoica-Caritas, prefec-

tul Răducănoiu, a ajuns azi la „Topul Zece pentru România”. În 1994, Tucă își începe „Milionarii de la miezul nopții”, un talk-show de lungă durată. Tucă lasă talk-show-ul după 2000, cînd relansează cu tiraj mare „Jurnalul Național”, susținut de cite o Dacie pe zi. Mult timp Teleeuro Bingo a ras concurența duminică, parcă-l aud pe Mitoșeru: „Zi-le, domnu’ Geo”. 1995 vede ProTV-ul lider al audiențelor de la orașe. Audiența ce aduce publicitatea. Caracterizat prin autopromovare agresivă, ProTV aducea stilul occidental în televiziune, pe bani și pe moarte. Se spune că ProTV a doborît regimul Iliescu prin impactul avut asupra țării. Dar impactul a fost cumpărat cu milioane de date de Călinescu în matinal, căciulițe, revelioane, cartea poștală ProTV, lansare de emisiuni și vedete pe bandă rulantă. După o strălucitoare paradă a noutății pe piața media, azi succesul ProTV e garantat de „Știrile de la ora 5”, cronică macabră a crimelor, violurilor de peste zi, de filme cu karatiști, musculoși și învingători, și de „Dansez pentru tine”, concurs-spectacol: cine dansează bine o vedetă cîștigă bani și-și repară „handicapul”. O pîine bună au mîncat și farseurii cu nume predestinate: Buzdugan (Radio 21), Fătu (OTV), Jugaru (ProTV). Umorul a scos și el hohotul din om: „Divertisul”, și azi pe ecrane, din lider a fost doborît un timp îndelung de populistul „Vacanța Mare”, decăzut azi pînă la dispariție. Găinușă și Huidu dozează comercial și se bazează pe timpului din tembeliziune în „Circotașii”. Dar venim prea încoace.... În 1995, „Ziua” are succes cu acuza de kaghebișt la adresa lui Iliescu, lansată de Sorin Roșca Stănescu și Tana Ardeleanu. Nu se știe adevărul nici azi. Să nu uităm de epoca *Big Brother*-ului, numit de fiecare televiziune altfel și care a dat o Păsărin, un Ernest. De neuitat este alintul telenovelor, cu canale de televiziune dedicate, ascensiunea și amuțirea manelelor și imbatabilele rubrici „Vremea” și „Sport”, lansatoare de vedete sexy pentru lumea mondenă. N-a lipsit anilor tendința nostalgică prin reluarea filmelor românești comuniste și a celor indiene și turcești. Din 2000, tabloidul sufocă presa. Și televiziunile, și ziarurile devin o „Libertate” (subiecte tratate în stilul publicațiilor cu un tiraj amețitor) prin fata (goală) de la pagina 5, viața de fiecare zi a unora ca Irinel, Becali, Simona Senzual, Porno Piticu’. OTV, televiziunea lui Dan Diaconescu, ține nopțile, cu suflul la gură, audiența cu povești de cartier, mahalazind. Nunțile, botezurile, înmormîntările fac vedete din cine vrea moderatorul. Diaconescu fiind un veritabil „spălător de cadavre”, vii în emisiunea lui? Ești albit. Ciumac și Lazarus sînt, pînă la închiderea cărții, ultimele capete de afix.

Nu departe de senzaționalism se află și *Gide* (nume predestinat), cu ai săi invitați teribili (Antena 3), și *Badea* (Antena 1 și Antena 3), cu o bălăcăreală a presei, încheiată invariabil prin „Trăim în România și asta ne mîncîcă tot timpul”. Cum să uităm galeria proaspăt „ieșită la pensie”: Teo Trandafir, Andreea Marin, Mihaela Rădulescu.

Memorabila

„Mă numesc Daniel Zăgănescu și nu mi-e frică de Securitate. Jos Ceaușescu!”

Generalul Stănculescu și-a băgat piciorul în ghips, în timpul Revoluției.

Bobu-Dăscălescu: „Sinteți nebuni!”.

Ceașescu: „Elemente huliganice au provocat distrugerii de tip fascist în scopul destabilizării țării”. S-a ajuns aici din cauza „colaborării dintre agenturii străine de spionaj și românii din interior care își vînd țara pentru un pumn de dolari sau de alte valute”.

Ceașescu: „Stimați tovarăși și pretini, Cetățeni ai Capitalei socialiste... tuturor... municipiului București... adresez un salut revoluționar, împreună cu succes în toate domeniile de activitate. Doresc de asemenea să adresez mulțumiri inițiatorilor și organizatorilor acestei mari manifestații populare din București considerînd aceasta ca o...”.

Elena: „Aloo, aloo!? Liniște! Aloo, aloo!? Tovarăși, Liniște!”.

Piața: „Jos Ceaușescu!”.

Ceașeștii: „Aloo, aloo!? Liniște! Așezați-vă liniștiți, tovarăși! Adunați pe toți tovarășii, stați liniștiți!”.

Elena: „Asta e o provocare. Cetățeni ai Capitalei!... Mergeți înapoi, tovarăși!”.

Elena (hotărîtă): „Vorbește! Alo! Alo!”.

Ceașescu: „Condamnăm cu fermitate trădătorii de țară! Doresc să vă informez de o importantă hotărîre CPEX privind nivelul de trai al oamenilor muncii, începînd de la 1 ianuarie 1990 a retribuției minime de la 2.000 la 2.200 lei”.

Maiorul David Aurel: „Vă rog rămi-neți pe loc! Vă rog nu vă apropiați de tovarăși!”.

Mulțimea: „De ce nu ne lăsați să-i facem carne de mici?”.

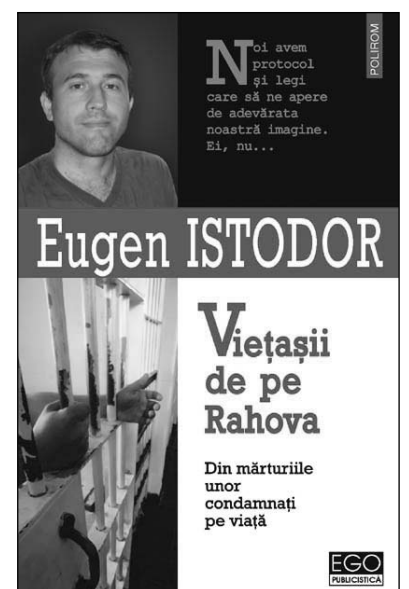
Elena Ceaușescu la elicopter: „Victoraș, să ai grijă de copiii mei!”.

Mănescu îi sărută mîna Elenei Ceaușescu la despărțire.

La TVR, Caramitru: „Fraților, mulțumită lui Dumnezeu am reușit să ajungem la Televiziune! În fața noastră se află eroul nostru, Mircea Dinescu!”.

Dinescu: „Peste zece minute vom da un apel către populație. Să nu uităm de Dumnezeu. Dictatorul a fugit! Armata e cu noi! Dictatorul a fugit! Dumnezeu și-a întors fața către români! Am învins! Victorie!”.

Caramitru și Dinescu: „Victorie!!!!”.

TVR are aparatele supraincälzite!

Sergiu Nicolaescu: „Niciodată să nu mai scandăm numele cuiva în piețele publice!”.

Caramitru: „Mircea! Fă-te că lucrezi!”.

Dăscălescu, fostul prim-ministru al lui Ceaușescu: „Sînt de partea poporului și voi forma un guvern!”.

Piața: „Huooooooooooooooooooooo!”.

Alexa Visarion: „Înțelegeți, lăsați-l pe Iliescu. E nepătat, nu e compromis”.

Altineva: „Ion Iliescu a fost coleg cu tovarășul Gorbaciov. Vreți, nu vreți, el trebuie să fie conducătorul!”.

Dăscălescu: „Dragi tovarăși și pretini. Îmi dau demisia!”.

Iliescu: „Sîntem în vid de putere. Să se constituie organe ale puterii care să preia puterea. Chemăm toate forțele conștiente și responsabile să se adune în jurul clădirii guvernului și televiziunii”.

Într-o cameră a CC, păzită de Căzimir Ionescu.

Corneliu Coposu încearcă să intre în încăpere. *Ion Iliescu și Birlădeanu strigă*: „Să plece!”.

Roman: „În nici un caz! Sună ca dracu!”.

Și ultimul pe listă, cu voia dvs., Ion Iliescu: „Deocamdată, este o structură

ideilor fixe. După 20 de ani

provizorie, gîndită într-un mod foarte operativ“.

„Indivizi fanatici, care acționează cu o cruzime fără precedent, trăgînd în locuințe, în cetățeni, provocînd victime în rîndul militarilor. Elemente declasate și iresponsabileucid fără discriminare oameni nevinovați.“

Zoe Ceaușescu: „Nu mai e loc în TAB și pentru cățelușele mele?“.

Soborul de preoți.

Tirgoviște. Procesul lui Ceaușescu.

Ceaușescu: „Nu dau socoteală decît în fața Marii Adunări Naționale“.

Judecătorul: „Zilele de sărbătoare erau adevărate festinuri, în care acest inculpat și această inculpată își aduceau în jurul lor camarila, și cu cele mai luxoase toalete care nu existau nici la regii care au existat și există azi în lume nu era atîta fast, iar poporului îi dădea 200 gr de salam pe zi, pe buletin. Genocidul care l-au făcut acest inculpat și această inculpată jefuind poporul...“.

Procurorul: „Genocid. Subminarea economiei naționale“.

Ceaușescu: „Pentru istorie, Marea Adunare Națională va afla adevărul, și nu cei care au organizat lovitură de stat!“.

Judecătorul: „64.000 de victime sînt astăzi ca urmare a dispozițiilor date de dumneata, în toate orașele...“.

Procurorul: „Domnule președinte, să ne spună inculpatul cine sînt mercenarii străini care și la ora aceasta trag în populație?“.

Ceaușescu: „Provocare“.

Elena Ceaușescu: „O să te audă intelectualii din țara asta și toți colegii mei“.

Procurorul: „Domnule președinte, am o întrebare: să ne spună inculpatul Ceaușescu Nicolae, contul de 400.000 de dolari...“.

Elena Ceaușescu: „Ce cont?“.

Procurorul: „Pe numele cui este, cui aparține?“.

Ambii inculpați: „Ce cont?“.

Elena Ceaușescu: „Să se facă dovada, dovada!“.

Stănculescu face bărcuțe din hîrtie și Virgil Măgureanu își face unghiile.

Dictatorul Ceaușescu și odioasa sa soție au fost împușcați de Crăciun.

Brucan: „Ne trebuie 20 de ani ca să știm ce e democrația!“.

Ion Iliescu: „Ceaușescu doar a întinat idealurile comunismului“.

Iosif: „Domnilor, vă rog faceți trei pași înapoi, nu ne omoară penenștii, ne omoară între noi. Domnul Iliescu nu va veni pînă nu se face un culoar. La comandă faceți un pas înapoi: UNU, DOI, TREI!“.

Poporul: „Iliescu apare, soarele răsare!“.

Ion Iliescu: „FSN e fibră din fibra poporului“.

Brucan: „De ce nu are loc dialogul cu Piața Universității? Cum să vorbești cu niște oameni care nu mîncă? Dacă eu aș vorbi cu ei, le-aș spune să meargă să mînce o friptură“.

Sergiu Andon: „Îngerii slinoși din piața exhibiționiștilor au coborît încă o nouă treaptă a decăderii“.

Iliescu: „Domnu' Coposu, nu mai îmi băga, dom'le, sula în coaste!“.

Discuție radio: „52 către 53...“ „Da, aud, 52.“ „Două atacuri succesive, aruncăm cu pietre, ne mutilăm aparatul... și un autobuz de distrus. Asta a fost sprîjinul de azi-dimineață pînă acum. Și să știți că nu mai vin. La «23 August» (fabrica – n.r.) a zis că sindicatele n-au fost de acord să trimită. (...) Vă rog să-l informați pe domnul președinte: ne dăm foc la toate autobuzele. Asta a fost înțelegerea, vă rog să informați.“ (Dialog Chițac-Diamandescu, în 13-15 iunie 1990)

Iliescu: „Vreau să mulțumesc pentru spiritul organizat în care v-ați prezentat, în care ați acționat, să mulțumesc conducătorilor dumneavoastră, inginerului Cozma și celorlalți lideri sindicali care au fost în fruntea dumneavoastră, alături de noi, care ne-au ajutat în aceste zile. Deci vă mulțumesc tuturor pentru tot ce ați făcut în aceste zile“.

Bobu: „Am fost un dobitoc!“.

Baltazar, purtător de cuvînt al Guvernului, despre Mazilu: „Un cadavru politic caraghios și penibil, o țoapă perfectă și un delator, care a înscenat totul ca să reintre în atenția publicului. Bagă ce crede el că ar fi un cui în sicriul lui Iliescu și Roman“.

Mitrea sindicalist: „Domnilor de la putere, a venit momentul să dați dovadă de patriotismul cu care v-ați afișat atîta: fiți patrioți și lăsați-ne în pace!“.

Halaicu, primarul CDR al Bucureștilor: „Jos Iliescu și Sus Halaicu!“.

Parlamentarii, în 1991: „Să nu ne dea ei lecții nouă! Să nu se amestece în treburile noastre interne. Nu ne vindem țara!“.

Ion Iliescu: „Măi, animalule, ce-ai cu mine, de ce huidui, măi, animalule!“.

Mironov, purtător de cuvînt al președintelui: „Ion Iliescu e victimă. Asistăm la o lovitură de stat dată de presă. Presa a împins România pe marginea prăpastiei. Sper să greșesc, însă eu cred că într-o lună se va ajunge chiar la război civil“.

Orice scandal durează trei zile!

Horia Rusu: „Văcăruiu vrea să fie transparent. Prin dînsul eu văd Cotroceniul“.

Laszlo Tokes: „În România e purificare etnică, ca și în Bosnia, Herțegovina. Maghiarii sînt ca evreii din '30-'40 sau ca negrii americani din '50“.

Vadim: „Decît o democrație bolnavă, mai bine o dictatură sănătoasă“.

Văcăruiu: „Nu facem privatizare de dragul privatizării, ci din contră“.

Jirinovski: „Românii sînt țigani italieni care au venit din Asia, totuși românii trebuie lăsați să trăiască“.

Teoctist: „Și preoții, la fel ca fotbalisții, intră în joc cu un veșmînt comun, ceea ce înseamnă că sînt destule asemănări între noi“.

Ulm Spineanu: „Conștiința ne este de fiecare dată rodul posteriorului, iar în fond, profunzimea personalității fiecăruia, la un moment dat, se desprinde exogen-selectiv de bunul personal, devenind un fel de stare a ansamblului socio-patrimonial“.

Fetele de la APACA: „Nu vrem Kent, nu vrem valută/!l vrem pe Roman să ne...“.

Poporul: „Regele bil-bil“.

Noi muncim, nu gîndim!

CDR: „Vrei Schimbarea în bine? Cheia e la tine!“.

Iliescu: „Sărac și cinstit!“.

Coposu: „Trebuie să treacă 50 de ani pînă cînd va muri și ultima slugă comunistă!“.

Esca: „Bună seara, București, bună seara, România! O seară excepțională vă doresc!“.

Constantinescu: „Credeti în Dumnezeu, domnule Iliescu?“.

„M-am spovedit călugărului Vasile.“

Voiculescu: „TVA înlocuit cu TTA – Taxa pe Tulburarea Armoniei. Omul cu limitările lui nu poate fi privit decît din perspectiva capacității sale cognitive calitativ diferite de cea a oricărei alte ființe vii, rezultat al activității encefalului prin opoziție cu activitatea nervoasă a cerebelului, bulbului rahidian, măduvei spinării, activitate de tip inferior pe care omul o posedă în mod nespecific, la fel ca și o serie de alte animale“.

Ion Iliescu: „Avem și noi o boală în țara asta, iar aceasta este alternanța la putere“ (octombrie 2005).

Ion Iliescu: „Monopolul privat e mai al dracului decît ăla de stat“.

Ion Iliescu: „Pus astfel în lumină, ancorat în sinergia faptelor, recursul la universalitate nu eludează meandrele concretului“.

Emil Constantinescu: „Am fost înfrînt de Securitate“.

Năstase: „Cineva a vrut să vină la Cornu ca să-mi numere gămile. I-am sugerat c-ar fi mai bine să vină să-mi numere ouăle“.

Vanghelie: „Vangheliadă!“ „I-am trimis pe niște băieți simpatici să citească niște almanah.“

Bănescu: „Iarna nu-i ca vara!“ „Să trăiți bine!“ „Sistemul ticăloșit!“ „Ce blestem pe poporul acesta ca să aleagă între

doi comuniști?“ „Demisionez în cinci minute.“ „Țigancă imputată!“ „Găozar!“

Năstase: „Mătușa Tamara a făcut afaceri de milioane de euro“.

Tăriceanu: „Dragă Traian,

îți trimit alăturat un document, redactat de Petromidia, în legătură cu cercetările care au loc.

2. Dacă ai ocazia să vorbești la Parchet despre subiect?“.

Becali: „Zdrețelor!“ „Hahalerelor!“ „Sînt războinicul luminii!“ „M-am gîndit ce aroganță să le fac ăstora și mi-am luat un Maybach.“

Vanghelie: „Oprîți grătarele... vorbește domnul Geoană!“.

Principele României Duda

Ion Iliescu: „Geoană prostănacul“.

Tăriceanu: „2008, cel mai bun an din istoria României!“.

Tăriceanu: „Imaginați-vă că economia globală este Titanicul, care s-a lovit de aisberg, și unii au început dedesubt, la etajele inferioare, să fie cu apa pînă aici (arătînd la nivelul feței – n. red.), iar sus, la etajele II-III, cîntă muzica, ca în film, și ăia la care cîntă muzica sînt pe aici prin România. N-au auzit că Titanicul s-a lovit de un aisberg. Cam așa sîntem“.

Elena Bănescu: „Poți să ai și sucuresuri, poți să ai și eșecuri“.

Muzeul Țăranului Român

vă invită

marți, 16 iunie, ora 19.00,

la Clubul Țăranului

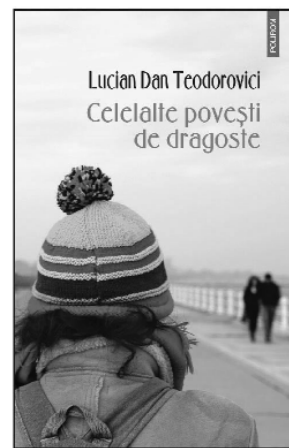
la prima ediție

a seriei de lecturi publice

„Povestitorii de la Șosea“

Invitați: Lucian Dan Teodorovici și Florin Lăzărescu

Moderator: Simona Sora

Muzeul Țăranului Român

POLIROM

Suplimentul
DE CULTURĂ

Cecilia Ștefănescu: „Criticii mei î regăsi în alte cărți plăcerile prop

Scriitoarea Cecilia Ștefănescu și-a lansat romanul *Intrarea Soarelui* la Librăria Avant-Garde din Iași pe 21 mai. Au prezentat Livia Iacob, Bogdan Crețu, Lucian Dan Teodorovici, poetul Emil Brumaru fiind *special guest star*.

Interviu realizat de Anca Baraboi

A trecut ceva timp de când a apărut la Editura Polirom cel de al doilea roman al dvs., Intrarea Soarelui. Spuneți într-un interviu că pentru un scriitor a doua carte este adevăratul examen. Credeți că ați trecut acest examen?

Mai exact, spuneam că așa se zice, că a doua carte este un examen. Eu nu cred în această poveste. Cred că, pentru un scriitor, fiecare carte este un examen. Probabil că cel mai inocent ești atunci când debutezi, pentru că nu cunoști foarte bine mecanismele de receptare, nu cunoști umorile criticilor, nu cunoști foarte bine piața și scrii o carte din pură plăcere, fără foarte mari așteptări. La prima carte m-aș fi bucurat să o citească cei cîțiva prieteni pe care îi am, familia și, dacă aș mai fi avut încă zece oameni care să pună mîna pe ea, aș fi fost fericită. Sigur că surpriza cea mare a fost că primul roman, *Legături bolnăvicioase*, s-a vîndut foarte bine, că am adunat în jurul literaturii mele, așa cum o scriu eu, un public pe care aș fi vrut într-adevăr să-l păstrez și pentru cea de a doua.

V-a dezamăgit reacția criticilor la apariția celui de al doilea roman? Aveți ceva să le reproșați?

De reproșat, nu am să reproșez nimic, pentru că fiecare om scrie, să sperăm, conform plăcerilor lui proprii și conform ideii personale despre literatură. Ceea ce mă sperie – și nu mă deranjează neapărat, ci mai mult mă tulbură – este un tip de așteptare care funcționează mai mult într-o inerție. Adică foarte mulți critici și foarte mulți cititori avizați se obișnuiesc cu un anumit tip de literatură care creează în cele din urmă o modă. Or, un scriitor cred că scrie despre ceea ce îl preocupă pe el, despre ceea ce îl obsedează, despre ceea ce îi ocupă mintea o perioadă mai lungă de timp. Nu e nimic mai dezastruos decît să se conformeze modei. Eu am încercat să scriu o poveste de dragoste pentru că asta mă preocupa, pentru că

într-un fel am polemizat cu mine însămi și cu ce gîndeam despre literatură în facultate și imediat după, cînd eram preocupată mai mult de un soi de minimalism, un fel de aripă a literaturii așa-numit post-moderne. M-am hotărît într-o bună zi să aleg un subiect care să aibă un alt tip de anvergură.

Și despre care spuneți că este mai puțin abordat în literatura română. Este adevărat că el a început să fie din nou „atacat” în ultima vreme.

Exact. Chiar anul acesta au mai apărut două cărți foarte bune, cea a lui Dan Lungu și cea a lui Lucian Dan Teodorovici. Însă literatura română, așa cum am mai spus-o, a suferit de o anumită frigiditate, o anumită pudibonderie – nu folosesc acest termen cu referire la limbajul licențios, pe care eu însămi nu-l prea utilizez, dar exista complexul literaturii mici care ar fi vrut să spună totul dintr-odată și să se fearească de teme așa-zis frivole, cum cred că a fost considerată iubirea. Eu am scris asta nu neapărat pentru că nu erau scrise romane de dragoste în literatura română – cred, de exemplu, că unul dintre cele mai frumoase romane pe care le avem, *Patul lui Procust*, este o superbă poveste de iubire și nu numai. Acesta a fost însă proiectul meu. Așadar, ca să răspund la întrebarea pe care mi-ați pus-o mai devreme, asta este teama mea, să nu cad cumva victimă – nu numai eu, ci și alți autori care scriu o literatură de foarte bună calitate – unui tip de prejudecată care să întîrzie o receptare justă.

Ține un scriitor cont și de critică atunci cînd scrie?

Eu personal nu o fac niciodată. Eu țin cont de cititorul care este în capul meu. Există în capul meu o Cecilie mică, un om care este iubitor de ficțiune și care înțelege foarte bine că acest joc al literaturii, convențiile acestui joc trebuie respectate, anume că în literatură ești perfect liber și că nu poți judeca ce citești ca pe un fapt de viață. Asta este și frumusețea ei și, de fapt, în felul acesta ne simțim liberi și putem trăi vieți paralele.

Dacă ați scoate o a doua ediție la Legături bolnăvicioase, de exemplu, ați ține cont de ceea ce critica a notat ca fiind nu tocmai ok?

Mi-e foarte greu să țin cont. Repet pentru a mia oară: în această carte de debut este vorba despre un personaj labil psihic. Am mai spus-o, eu nu m-aș împrieteni cu protagonistul acestei cărți pentru că este o mitomană, este o fată care își modifică variantele de poveste și un personaj necredibil. Știu că s-a reproșat în primul rînd idiolectul personajului, fiind atribuit acest idiolect autorului. Nu există o greșală mai mare în critică decît să faci această confuzie de nefăcut între autorul Cecilia Ștefănescu sau X, Y și naratorul care spune povestea. Eu, în viața de zi cu zi, nu mă alint, nu vorbesc în diminutive, nu stîlesc cuvintele.

Orice apare între două coperte este ficțiune.

Asta, cu siguranță, este o regulă de bază care trebuie respectată chiar și atunci cînd un autor își pune pe cartea lui „Jurnal”. Cazul cel mai elocvent este al lui Mircea Cărtărescu, care a suscitad nenumărate discuții cu jurnalul lui. Au fost foarte mulți oameni care au spus: „Nu a fost așa. Întîmplarea respectivă nu a fost povestită cu adevărat. Eu știu altă versiune a poveștii”. Sigur că s-o fi petrecut altfel pentru el, dar relatarea aceasta este supusă ficționalizării. Ia o carte ca pe varianta de poveste a celui care o scrie. Eu nu pot să țin cont de criticile care mi se aduc, nu pot să scriu cărți în funcție de plăcerile criticilor mei. Criticii mei își vor regăsi, probabil, în alte cărți plăcerile proprii. Cărțile mele probabil că vor ajunge și la oameni care le înțeleg așa cum sînt.

Una dintre criticile aduse romanului Intrarea Soarelui a fost legată de felul în care simt, gîndesc și vorbesc cele două personaje la 10 ani. S-a spus că nu este verosimil.

Am mai multe lucruri de spus. Aș porni de la observația că protagonistul romanului meu, Sal, este un băiețel neobișnuit. Acest personaj este prelungirea unui personaj creat de Sallinger, Seymour, un băiat

extraordinar, care dădea răspunsuri impecabile la concursurile de cultură generală și care la vîrsta de 33 de ani își pune capăt vieții. Am vrut să salvez acest personaj și l-am salvat creîndu-l pe Sal, dar în Sal sînt mult mai multe personaje. În primul rînd, nu am vrut să fac un personaj creditabil. Personajul meu este neobișnuit. Acest corp are două capete: un cap al maturului și unul al copilului. Vocile narrative de multe ori se amestecă. Nu m-a interesat să reproduc psihologia copilului la 10 ani. Eu nu am vrut să fac copilăria copilului universal, nu a fost intenția mea.

Deși unii au spus că asta ar fi fost intenția și că nu a ieșit.

Fiecare citește cărțile conform așteptărilor lui. Pe de altă parte, pot să vă spun că au fost critici care au zis: „Vai, autoarea a surprins extraordinar psihologia copilului” și alții care au spus: „Vai, este îngrozitor! Nu a fost surprinsă deloc”. Asta îmi demonstrează că există o confuzie care în cele din urmă se va lămurii. Eu, în continuare, nu numai cu această carte, dar și cu următoarele pe care le voi mai scrie, dacă le voi mai scrie, voi încerca să duc mai departe nivelul ficțiunii chiar cu riscul ca ea să fie considerată neverosimilă, necredibilă. Nu mă supără pentru că acesta este proiectul meu.

„CEL DE AL TREILEA ROMAN ESTE APROAPE GATA ÎN CAP”

V-ați gîndit deja la un nou roman sau trebuie să mai treacă ceva timp?

Cel de al treilea roman este aproape gata în cap. Știu că nu este suficient, dar am început să scriu la el. Este vorba despre bătrînețe, despre moarte și despre cruzime. Personajul principal este o bătrînă foarte singură,

care, din motive pe care rămîne să le descopăr, comite niște acte de o mare cruzime. Este un personaj monstruos, care mi-a înflorit în cap în continuarea acestei idei pe care am avut-o de la bun început, de a face un tip de narațiune necredibilă, iar bătrînețea este o zonă foarte ușor de exploatat în această direcție.

„Și vor scrii”

După *Legături bolnăvicioase*, unii își pierduseră speranța că Cecilia Ștefănescu va mai scoate un alt roman. Au trecut cinci ani până la cel de al doilea roman. Credeți că există o perioadă optimă pentru ca un scriitor să scoată o altă carte?

Un autor trebuie să scoată o carte când simte că a pus punct acelei cărți. Eu nu m-am grăbit niciodată – folosesc „nicio-dată” deși am scos doar două cărți – și chiar și când scriu articole, simt că trebuie să îmi iau un timp pentru a încheia socotelile cu textul respectiv. În ceea ce privește cartea, am avut și norocul ca editura să aibă răbdare cu mine și să mă lase să-mi duc la bun sfârșit romanul. În plus, nu sînt un scriitor care să producă foarte mult pe zi. Uneori scriu jumătate de frază, uneori nu scriu nimic și stau și mă gândesc la povestea respectivă, altelei cel mai mult pot să produc o pagină, o pagină și jumătate. Nu am vrednicia autorilor care produc mult, pe bandă rulantă. În plus, eu nici nu cred că un roman se poate scrie sub un an jumătate-doi. Îți trebuie acel timp să stai să te gîndești, să construiești povestea în cap, să construiești personaje, care trebuie să fie coerente cu profilul pe care l-ai stabilit la început și cu proiectul tău. Chiar dacă nu faci un personaj verosimil, el trebuie să fie totuși verosimil în coerența lui.

Ideea aceasta a fost de la început?

Sigur, mai ales că în capul meu a existat întotdeauna această idee pe care astăzi o acceptăm probabil cu toții, că de fapt copiii sînt niște perversi polimorfi, iar asta m-a făcut cumva să scormonesc în capul copiilor mei – nu neg că bună parte din ce este în capul lor am recuperat-o din ce mi-a bîntuit mie mintea cînd eram copil. Sigur, copiii sînt frumoși, inocenți și sînt viitorul nostru, însă, pe de altă parte, nu sîntem obligați să perpetuăm această imagine idilică și în literatură. În fond, vorbim din nou despre literatură, acolo unde ne putem atașa pînă și de cel mai odios personaj.

Răzvan Petrescu spunea într-un interviu în „Suplimentul de cultură” că, din ferire, nu este mort să fie tradus, pentru că o traducere fără promovare nu înseamnă mare lucru. S-a schimbat ceva în viața dvs. după traducerea *Legăturilor bolnăvicioase*?

E ca-n bancul acela: dacă nu joci la Loto, cu siguranță nu ai cum să cîștigi. Sînt de acord că traducerea în sine nu îți schimbă cu nimic viața, dar este adevărat că reprezintă pasul către un alt tip de public. Eu am învățat mai multe din lecturile pe care le-am avut afară, în sensul conduitei mele de scriitor. Știu că trebuie să răspund întrebărilor unui public, că asta, practic, mă face să mă simt cu adevărat profesionist, că am o meserie precum cea de croitor, vînzător sau prezentator TV, pe care trebuie să o fac cu profesionalism. Traducerea înseamnă totuși contactul cu un alt tip de cultură și o deschidere. Sigur că după ce ești tradus ține și de noroc. Traducerile nu garantează valoarea unei cărți. Avem exemple vii. Avem cărți chiar pe piața românească, pe a căror copertă a patra poți citi că sînt traduse în 20 de limbi și că au primit nu știu cîte premii, iar cînd deschizi cartea nu mai regăsești nimic din prezențarea pompoasă de pe copertă.

Este o chestie de marketing pînă la urmă.

Sigur. Asta face și ca lumea de astăzi să fie puțin confuză pentru că cititorul acum are o misie foarte grea de a găsi adevăratele diamante, într-o mare de mărgelă și de sticlă colorată.

Ați avut pînă acum întîlniri cu studenții la Litere. Am observat că scriitorii preferă tot mai mult astfel de evenimente. Încercați să ajungeti și la un public mai puțin specializat?

Este un început în ceea ce ne privește. E mare lucru că vin și studenții la Litere să îi asculte pe scriitorii români contemporani, pentru că noi nu avem acest exercițiu. E ca un antrenament. În Germania, de exemplu, orice autor ar veni, chiar dintr-o țară necunoscută, va avea măcar 30 de oameni care o să-l asculte cu sfințenie pînă la capăt, citind 20-30 de pagini, după care vor pune întrebări. Oamenii se îmbracă frumos, ies din casă special să te vadă pe tine. E ca la un spectacol. În România sigur că putem invoca tot felul de motive, de la cele economice la cele ale lipsei acestui antrenament. Publicul este mai reticent și probabil că încă nu a ajuns la concluzia că a vedea un scriitor îți poate înlesni o altă relație cu cartea respectivă.

Un prieten îmi spunea că poate dacă ar fi o taxă de intrare, am reuși să îi atragem pe cei snobi, care se simt cumva aleși atunci cînd trebuie să plătească.

E o idee. E paradoxal că intrarea liberă pare foarte democratică, dar îi îndepărtează pe cei care ar veni pentru că s-ar simți aleși. Rămîne însă de văzut. Acesta este un exercițiu pe care sper că librăriile, cafenelele îl vor practica mai des.

E vorba și de obișnuință pînă la urmă. Publicul trebuie obișnuit cu astfel de evenimente.

Exact. Există un public format din oameni tineri, de pînă în 35-40 de ani, care frecventează mediul cultural, se pun la curent cu tot ce apare – carte, film –, iar ce e cel mai îmbucurător este că se pun la curent cu ce mai fac autorii contemporani care trăiesc la ei în țară. E o mare șansă pe care eu aș fi vrut să o am ca student, să pot să îl trag de mîncă pe Mircea Horia Simionescu și să-l întreb cum și-a scris cărțile. Noi îi întîlneam cel mult la facultate ca profesori și atunci relația era de altă natură. În toiu seminariului nu m-aș fi putut trezi să îl întreb pe Mircea Cărtărescu cum și-a scris *Nostalgia*. Am avut posibilitatea după aceea. Însă este o șansă pe care ar trebui să o exploateze nu neapărat pe autorii tineri, ci și pe autorii care deja sînt consacrați, care au intrat în manuale și care trăiesc și pot fi abordați în mod direct.

Ați merge, de exemplu, la o emisiune precum „Duminică în familie” de la Antena 1 sau „Happy Hour” de la ProTV ca să vă promovați cărțile?

Aș merge la orice emisiune decentă pentru că am înțeles, chiar dacă nu e rolul autorului, că acesta trebuie să fie o persoană activă, care să-și promoveze cartea. Asta e regula jocului. Probabil că mulți autori nu sînt fericiți cu această idee. Sigur că și mie mi-ar plăcea să stau în casă, să pot să-mi frecventez strict prietenii și să văd cartea cum este cumpărată în virtutea inerției sau a unei plăceri enorme. Însă cu atîtea cărți pe piață înțeleg că acest lucru nu este posibil. În plus, și această industrie editorială funcționează după niște reguli ale pieței. Că ne place sau nu, trăim într-o societate liberală în care concurența își spune cuvîntul. Bine, eu nu îi pot face concurență lui Dan Lungu, de exemplu. El scrie un tip de literatură, eu scriu altul. Și chiar dacă aș vrea să fac concurență unui scriitor care scrie o literatură mai apropiată de cea pe care o scriu eu, tot nu ar fi posibil pentru că fiecare are existența lui. Toți scriitorii au loc pe această piață, pentru că ceea ce oferă ei publicului sînt experiențe total diferite și paralele.

Poate de asta cred că nu ar trebui să fie dezamăgiți în momentul în care adună la o lansare 30 de oameni, și nu 200, pentru că e mai important să ai 30 de oameni care au venit pentru că sînt interesați de carte.

Sigur. 30 reprezintă o cifră absolut onorabilă și un public minunat pentru a putea vorbi cu adevărat și pentru ca traficul acela de idei să se facă într-un mod just, iar la sfîrșitul evenimentului să tragi concluzia că ai întîlnit niște oameni foarte buni. Vroiam să mai adaug că, deși într-o situație ideală mi-ar plăcea să stau numai în casă și să îmi frecventez prietenii, aceste ieșiri te fac să întîlnești oameni cu adevărat minunați pe care nu i-ai cunoaște altfel. Nu ai avea posibilitatea să intri în contact cu jurnaliști, cu scriitori, cu un public pe care nu l-ai cunoaște în altă formulă. Așadar eu cred că toate lucrurile acestea conțin și niște beneficii.

„Scriu în continuare scenariile originale, nu adaptări după cărți”

Spuneți în „Suplimentul de cultură” că vi s-a propus o ecranizare a romanului, dar că vă mai gîndiți. S-a mai întîmplat ceva de atunci?

Deocamdată nu s-a întîmplat nimic, și asta pentru că, deși au existat voci critice care spuneau: „Vai, ce roman cinematografic!” , eu am să susțin în continuare că un roman nu poate fi cinematografic. Cu excepția unui scenariu, romanul nu este făcut pentru a fi cinematografic. Vorbim de un alt limbaj. Cînd am scris cartea, am scris-o strict pentru conținutul ei literar. Eu nu sînt un autor în plus care să dezvolte narațiuni cu potențial dramatic. Nici la prima carte nu era cazul. Sigur că poți să faci efortul de a transforma o carte într-un scenariu. Pe mine deocamdată mă preocupă soarta cărții. Aș vrea să îmi regădesc vechiul public de la *Legături* și să îmi încheg și un public nou în jurul acestei cărți. Deci cu filmul aș mai aștepta.

Ați declarat că nu e nimic mai oșitor pentru un scriitor decît să scrie scenariul la propria carte și că așteptările au fost mai mari după succesul pe care l-ați avut cu celălalt roman, succes datorat și ecranizării acestuia. Ce alte dezavantaje mai apar atunci cînd scrii un scenariu?

Nu sînt neapărat dezavantaje. E o altă lume. Pe de o parte, avantajul clar este că ai posibilitatea să cunoști un alt tip de limbaj și oameni care gîndesc diferit de scriitorii, care au alte perspective, alte viziuni, alt fel de a-și organiza opera. E un exercițiu foarte bun, inclusiv pentru un scriitor. Dezavantajul major este că percepția a fost aceea că scriitorul, respectiv eu, se bucură de prea mult succes. Trebuie să vă spun că prima ediție a cărții mele, *Legături*

bolnăvicioase, a fost primită bine, dar pe un ton moderat. Eu nu m-am bucurat neapărat de susținerea criticii, care întotdeauna e ezitantă și de cele mai multe ori preferă să nu riște aruncîndu-se și e logiind un autor. Preferă să aștepte ce se va întîmpla cu cartea. Ulterior, cartea mea a fost tradusă și ecranizată. Abia atunci s-au îngămădit și criticii să spună că e o carte bună. În momentul de față, bănuiesc că achit o notă de plată pentru prima carte. Mi-a făcut o mare plăcere să lucrez în lumea filmului, scriu în continuare scenariile originale, nu adaptări după cărți, și îmi place să cred că voi continua cu meseria aceasta de scenarist, dar făcînd o delimitare foarte strictă între scrisul de literatură și scenariu.

V-ați gîndit ca, în cazul în care intrarea Soarelui va fi ecranizat, să lăsați pe altcineva să scrie scenariul, cum a făcut Dan Lungu, care l-a însărcinat pe Lucian Dan Teodorovici să scrie scenariul la Sînt o babă comunistă!?

Mi-e foarte greu să răspund la această întrebare. Sînt foarte multe necunoscute. Prietenii mei scriitori care fac și scenariu, Răzvan Rădulescu sau T.O. Bobe, de exemplu, au proiectele lor. Nici n-aș îndrăzni să visez la așa ceva și cred că e un proiect cumva nerealist. Mi-e foarte greu tocmai pentru că nu am văzut un scenarist care să facă acest lucru, care să nu fie încărcat cu date literare, să nu fie scriitor, să fie un scenarist bun, exclusiv interesat de film, să țină cont și de părerea mea și de ce am vrut să fac în carte. Se adună mulți „dacă”, iar aceștia nu mă duc la o persoană ideală. Pentru mine ideea de a ecraniza al doilea roman este atît de abstractă, încît îmi este greu să vorbesc despre ea.

Cecilia Ștefănescu, Livia Iacob și Emil Brumar

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Vînătorul de

Oana

Acu'-i acu', deși nici că-mi pasă că o să mă fac de baftă cu patetizările cît casa, cu o rasolitură stilistică de zile mari, ba chiar cu niște chiciozități. Totuși mă avînt ca și cum m-aș arunca într-o piscină goală, cu o frenezie și-o bucurie cum n-am trăit niciodată. Știu că despre intimitatea care poate lega în adînc două persoane, acolo unde sentimentele clocotesc, unde numele de alint și codurile de ghidușeală se-nghesuie, unde fiecare atingere, privire, gest iradiază cît o centrală nucleară, e mai bine să nu vorbești și să nu scrii, pentru că, văzute din afară, lucrurile dau de cele mai multe ori aiurea, dacă nu chiar jenant. Mai știu că, între toate relațiile astea, cel mai greu și mai greu de pus în cuvinte e ceea ce se înfiripă între o mamă și fiica ei. Și totuși, vorba tinerei generații, mă risc.

Am dezertat două săptămîni din pagină dintr-un motiv pe care doar cei apropiați îl pot înțelege: a venit Oana! La întrebarea nr.1 da' cine-i Oana, răspund ca din pușcă fiică-mea. La întrebarea nr. 2 și ce mare

eveniment e că a venit, răspund cu un nod în gît că n-am văzut-o fix de șapte ani, de cînd e în Canada, decît în poze sau pe skype. La întrebarea nr. 3 cum de n-am căpiat la așa grozăvie, răspund pierită că uneori am căpiat, dar că n-am avut ce să mai fac după ce am epuizat toate variantele. Iar la întrebarea nr. 4 și cum a fost, mi se umplu instantaneu ochii de lacrimi și nu mai pot să spun nimic despre minunea care a aterizat peste mine, despre cît mi s-a părut de luminoasă, de caldă și înțeleaptă, de nebnatică și năvălășă, de copilăroasă și gravă, cu spaimele și înnegurările ei, cu umorul și patetismul ei, cu silueta ei ba de femeie elegantă, ba de adolescent, cu zîmbetul ei cînd melancolic, cînd jucăuș, cu hohotele ei de plîns cînd a deschis sertarul vechi cu toate colecțiile de gume, șervețele, învelitori de ciocolată din Germania, cu scoici și pietre, a închis ochii, a inspirat adînc și abia a putut să spună mămăloi asta a rămas în mine nu s-a dus înțelegi? Nu. Da.

Anul trecut, cam pe vremea asta, lumea editorială era șocată de acordarea IMPAC Dublin Literary Award (cel mai bănos premiu literar din lume) unui debutant: Rawi Hage, născut la Beirut, actualmente cetățean canadian. *Jocul lui De Niro* devenea peste noapte un *buzz*, poate cea mai bună afacere făcută pînă acum de micuța editură canadiană House of Anansi Press (al cărei nume a fost ales de patroni după sau în timpul unei beții crunte).

Bogdan-Alexandru Stănescu

Pe scurt, Beirutul războiului civil, în partea creștină, doi buni prieteni, Bassam și poreclitul De Niro. Doi tineri cam zbu-ciumați, două *weltanschauung-uri* diametral opuse: De Niro e cinicul, cel dispus să se înroleze în milițiile combatante pentru a urca pe scara socială (adică BMW, băutură, femei etc.), Bassam, naratorul, personaj nevrotic, sensibil, visează la... Roma, orașul unde și porumbeii sînt grași și fericiți. Totul se petrece în ruinele fostului Paris al Orientului, în mizeria care poartă încă amprente cadavrelor ridicate. Printre acestea și tatăl lui Bassam, apoi chiar mama, ultima lui legătură cu orașul.

Un lirism deloc dulceag

Ritmul e atroce, imaginile se succed cu repeziciune, filtrate de mîntea febrilă a lui Bassam, punctate din cînd în cînd cu insule de lirism deloc dulceag. Pentru a-și realiza visul (funcționalmente necesar), Bassam pune la cale o lovitură à la *Ocean's Eleven*, varianta Beirut-război-civil, adică mult simplificată și îndreptată nu împotriva unui cazino, ci a unei săli de... aparate, pokere și alte lighioane. Numai că, pînă la punerea în practică, au loc mai multe evenimente,

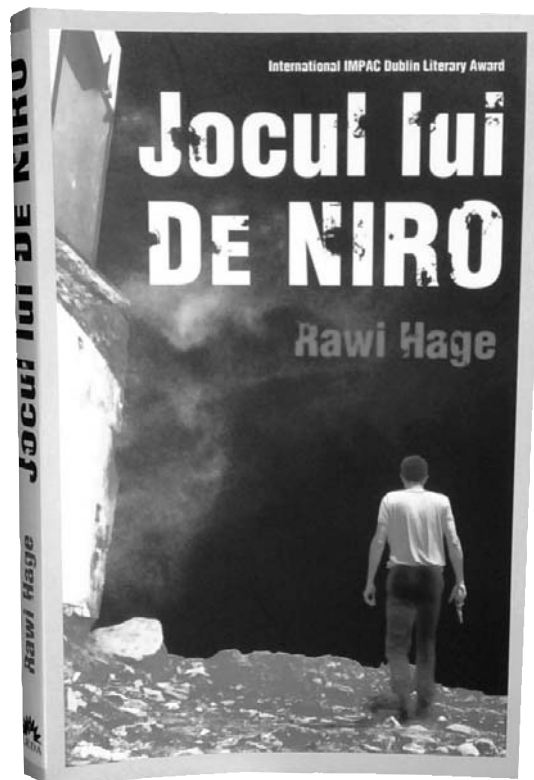
care de care mai destabilizatoare și mai acceleratoare narativ: așa cum am mai spus, moartea mamei într-un bombardament, dubla trădare a lui De Niro, cel care-i suflă iubita, apoi îl lucrează pe la spate, încercînd să-l scoată din afacerea de extorcare pe care o puseseră amîndoi la punct. Dar cea mai mare trădare a lui De Niro e înrolarea în miliții, faptul că

trece dintr-o lume cît de cît acceptabilă uman, într-un *no man's land* de unde nu te poți întoarce decît ca monstru.

„Poate eram mort, întins pe bancheta din spate a unei mașini, cu sîngele țîșnindu-mi ca din fîntîni zglobii, îmbibat în hainele unui necunoscut. Singele meu băut de un despot sau de vreun zeu a cărui sete nu poate fi potolită niciodată, un zeu tribal neînsemnat, un zeu invizibil care sărbătorește decimarea, masacrarea tribului său, un zeu care preferă un rob altui rob, un zeu singuratic, nebun, imaginar, care a băut otravă din cupe de plumb și de argint, care petrece la orgii divine și se distrează aranjînd căsătorii, turnînd apă în vin, ascuțindu-și sabia pe care o dă apoi profeților săi mincinoși, sfinților săi castrați și eunucilor săi vicleni.”

Acum, ca să explicăm cîte ceva, cei doi prieteni sînt mari fani ai *Vînătorului de cerbi* al lui Cimino. Un De Niro întors din Beirutul musulman, unde milițiile creștine, aliate cu armata israeliană masacrează zece mii de oameni, majori-

tatea femeii și copii, își pune pistolul la timp, încercînd alături de prietenul său același joc cărui adevăratul De Niro (de fapt personajul său) îi supraviețuiește. Caricatura e completă abia în pagina ultimei sale amintiri din timpul masacrului, un vag echivalent al acelei vînători din film, cînd personajul lui De Niro lasă cerbul să scape (de fapt, în cartea lui Hage, ultimul gest al lui De Niro, care scoate două gloante și trage primul, nu este altceva...): „Peste tot unde intram găseam femeie măcelărite în rochiile de casă, bărbați zăcînd lingă nevestele lor și lingă fetele lor violate. Deodată m-am oprit. N-o să-ți vină să crezi, dar am auzit un piuit de potîrnichie. La fel ca al potîrnichii pe care am vînat-o noi la munte, Bassam, tu și cu mine, noi doi. M-am luat după ea printre zidurile înguste. Fugea de mine, iar eu fugeam după ea. Țopăia peste cadavrele înnuiate în șuvoaiele de apă revărsate din cratițele răsturnate. A zburat peste măslini, peste dealuri. Pe urmă s-a oprit, s-a întors și s-a

SEMNAL

Radu Cosașu, *Opere II. O viețuire cu Stan și Bran, Sonatine*, prefață de C. Stănescu, Editura Polirom, 528 de pagini, 59.95 lei

Volumul conține două cărți ale autorului publicate inițial în anii '80: *O viețuire cu Stan și Bran* (1981) și *Sonatine* (1987). În prima parte, autorul evocă la persoana întîii tineretea și adolescența care i-au stat sub semnul cinematografului, al atracției față de cîteva personaje, actori și regizori pe care istoria nu-i va ascunde niciodată în umbră. Partea a doua e o combinație de autobiografie ficționalizată, proză scurtă, poem în proză și reportaj, conținînd texte incluse sub titlatura de „fragedii” (senzațional interiorizat, comic-tragic, cruzime tandră și patetism ironic).

„În algebra lui sentimentală, Radu Cosașu postulează: totul e serios, deci totul e joc; totul e joc, deci totul e înscris în legi severe. De aici perfectă democrație, de tip special, a paginii lui Cosașu; o totală democrație a subiectelor, a sentimentelor, a confesiunilor, ce anulează toate deosebirile teoretice dintre genuri, dintre gazetărie și roman, ca și, să zicem, dintre muzică și arhitectură (nimic mai material decît inefabilul, nu?). Melodramaticul e dezvăluit cu o infantilă, dar erudit elaborată lipsă de pudoare, un cal egal un destin, un film egal o realitate, o «ecoseză» sau o «sonatină» egal o simfonie ș.a.m.d. Un cuvînt egal un om, după cum un om egal sintaxă.” (Dan C. Mihăilescu)

Marta Petreu, *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian*, colecția „Plural. Eseu”, Editura Polirom, 296 de pagini, 32.95 lei

Despre Nae Ionescu, contemporanii lui, inclusiv una dintre iubitele sale, Maruca Cantacuzino, au depus mărturie că era diavolul. Mihail Sebastian, care i-a fost ucenic la *Cuvîntul* vreme de șapte ani, din 1927 pînă în 1934, a sfîrșit și el prin a declara că profesorul și directorul său de conștiință era „diavolul”.

Centrată pe publicistica politică a lui Sebastian și pe psihologia tînrului scriitor – ce l-a fixat afectiv, ca pe-o iederă, de Nae Ionescu și de Eliade –, cartea examinează rolul pe care l-a avut Nae Ionescu în formarea tînrului său discipol și cît de tare a fost influențat învățăcelul de ideile politice și filosofice ale maestrului. De pe urma acestei cercetări, făcute în presa anilor 1927-1936, autoarea demonstrează că Mihail Sebastian a fost (ca mai tîrziu Cioran, Eliade, Noica ș.a.) un reprezentant al aripii de extremă dreaptă a generației sale, generația '27.

potîrnichi

ășezat pe cadavrul unui bărbat. Am văzut cum mîna cadavrului s-a ridicat s-o mîngie pe pene”.

Povestea unei generații pierdute printre dărîmături

Chiar dacă inocența personajelor din debutul romanului poate fi doar forțat comparată cu aceea din *The Deer Hunter*, paralela urmărită de Hage devine din ce în ce mai evidentă pe parcursul cărții: iubita furată, ruleta rusească, trecerea abruptă din stadiul inocenței în inumanitate. Hage spune povestea unui oraș blestemat, a unei generații pierdute printre dărîmături, cadavre, o generație care a omorît și a murit în numele unui zeu sau al altuia.

Prima noapte petrecută de Bassam în libertate nu reușește să-i ștergă din minte imaginea acelei păsări mîngiate pe pene de cadavru: cîțiva puști din Marsilia se gîndesc că n-ar fi rău să bage-n spital un arăbii. Beirutul e peste tot, *no man's land*-ul e, vorba lui De Niro, „camerele de tortură sînt în noi”...

Chiar și Parisul se dovedește a fi nimic altceva decît încă o halcă din Beirut: tatăl lui De Niro e mort, iar De Niro *himself* se pare că era de mult agent Mossad în Beirut. Alte morți, alte bătăi, totul încheindu-se cu fuga la... Roma, acolo unde porumbii sînt grași și fericiți. Întreg romanul mizează pe alternanța propozițiilor scurte, succinte, flashuri și intruziuni lirice ale vagului, febrilului, monstrosului. Personajele acționează la dicteul unor zeități sumbre, funeste. Destinul e o lungă (sau scurtă, după caz) bătaie de joc. Rawi Hage scrie cînd extrem de simplu, cînd, citeodată, prea sofisticat. Să nu uităm totuși că este vorba despre un roman de debut. Și încă ce debut... O carte care nu te lasă o singură secundă să te gîndești la altceva.

Digresiunile pe care le-am numit lirice au natura unor incantații, în jurul lor aerul naște vulturi de haș, privirea e aburită, precum în cea mai neagră beție, scenele amintesc, într-adevăr, de carnavalul mortuar al Saigonului din *Vînătorul de cerbi* sau cu finalul din *Apocalypse Now*...

Jocul lui De Niro e unul dintre acele romane care n-ar fi putut fi scrise doar din imaginație. Are în spate un om care a învățat prea bine moartea pînă la 30 de ani... Iar moartea ar putea fi chiar așa: „să te agăți de potîrnicea piuitoare, să te scufunzi cu ea în mare, să cazi pradă peștilor veninoși, să fii strivit de valvele unei stridii. Sau să ai ocazia să te imbarci

pe un vapor de croazieră pe care să te legi în ritmuri de mambo, cu atenție să nu verși șampania pe rochiile de seară ale turistelor, cînd ești de fapt atent să tragi cu pistoale de apă în înșeri bizantini asexuați. Sau să încapsulezi nălucile marinarilor în bule de apă, să îi privești cum se ridică la suprafață și să-i cufunzi din nou. Sau să căsăpești nime marine...”.

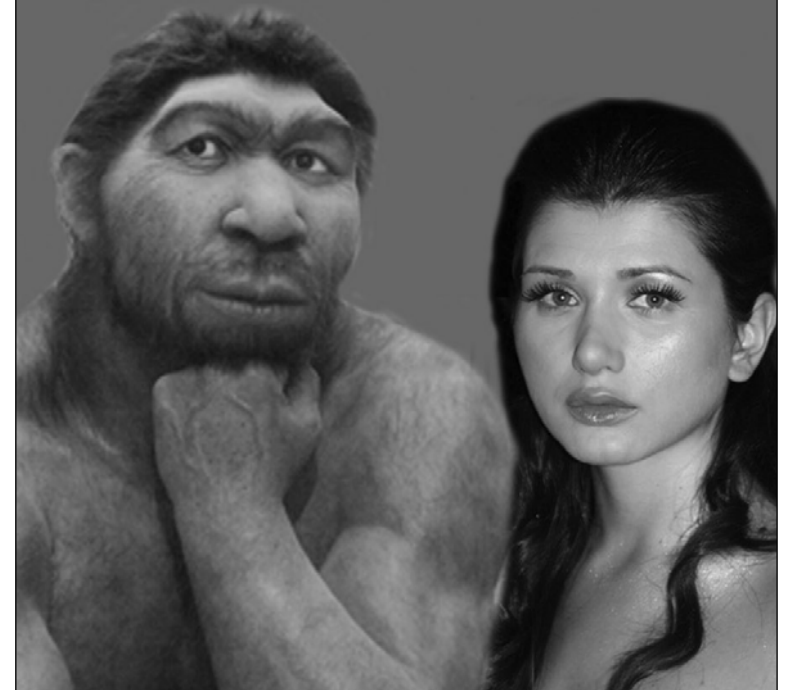
Rawi Hage, *Jocul lui De Niro*, Editura Leda, 2009

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

LIVIU REBREANU

ADAM ȘI EBA

Am aruncat *Suplimentul de cultură* în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ
SE AUDE LA

Radio Iași
ROMÂNIA

Acasă în toată România!

în fiecare vineri,
de la 20.00
Cu Anca Baraboi și
George Onofrei

Nonconformism (II)

A încălca regulile jocului înseamnă a fi nonconformist? Și, dacă da, îi vom prețui din oficiu pe rebelii revoltați împotriva Sistemului osificat?

Aș spune că orice sistem social conține ceva mai mult decît o disidență pornită din interiorul lui. Putem vorbi despre o masă umană sau, mai legat, despre o comunitate încheagată. În ambele variante colective, multiplul se desface în *n* individualități, cu drepturi egale și avînd a respecta aceleași norme. „Nonconformistul” nostru, încălcîndu-le pe ultimele, ambiționează să și le suplimenteze pe primele.

El vrea așadar o renegociere de contract: o rubrică mai lungă de favoruri și una mai scurtă de obligații. Dar favorizarea unuia înseamnă, automat, defavorizarea altora. Precum în *Ferma animalelor*, X este mai egal decît Y și Z. Iconoclastul beneficiază de o toleranță mai mare decît turma de iconoduli.

Ce s-ar întîmpla, oare, dacă toți cetățenii „conformiști”, tați de familie sau burlaci, burghezii cumsecade, comercianții, judecătorii și profesorii ar deveni, peste noapte, niște campioni ai libertății nelimitate?

Nonconformistul nostru s-ar trezi dimineața într-un

haos asurzitor. Uită de zgomotele dulci, filtrate de jaluzele, ale pieței care se deschide în zori! Nu te mai gîndi la clinchetul sticlelor de lapte așezate în fața ușii ori la foșnetul ziarelor strecurate în cutia poștală... Imaginează-ți exact ceea ce ți se-ntîmplă. Vecinul de sus te-a inundat, fiindcă a făcut o baie de nonconformism, iar progenitura lui chinuie un cîine care schelălăie îngrozitor. Mobilele din casă ți se desfac, întrucît s-a luat o pauză de respirație exact în momentul asamblării lor. Nu mai ai lumină electrică: sectorul e în grevă. Iei în mînă, inutil, tubul cu pastă de dinți. De

ce din el iese, în loc de fluidul igienic și răcoritor, o pastă de pește stricat? Fiindcă producătorul, un spirit eliberat de constrîngerile profesionale, s-a gîndit, pe cont propriu, la această variantă originală.

Mai bine nu ieși afară. De la balcoane ți se pregătesc, ca proiectile, ghivece de flori și borcane gravide de murături. Oamenii se distrează, fiecare în felul lui. Un bărbat bate crunt o femeie, testîndu-i rezistența la gratuități violent-spectaculare. Conformistă, victima ar da să se apere, dar poate? Polițistul însuși participă la actul public de sfidare a meschinilor conveniențe. I-a pus bătașului insigna în piept și îl consiliază îndeaproape, cu competență punitivă.

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

O ambulanță frînează cu un scrîșnet și din ea, un muribund este aruncat pe asfalt cu tot cu aparatele de care e conectat. Salvatorii s-au plictisit de *job*-ul lor (de ce atîtea grabă?), astfel că acum pun puțină muzică *house* și încep să biție pe trotuar. Că omul trebuie să se scuture de orice obligații, e limpede. Așa cum muncitorul nu mai muncește, medicul nu mai operează, iar groparul nu mai sapă groapa. Și chiar dacă, din inerție alcoolică, o sapă totuși, preotul nu mai înmormîntează.

Rezultă din acest scenariu comic-apocaliptic că nu putem fi cu toții nonconformiști în același timp. Îndrăznelile lui X nu se etalează decît în condițiile în care Y și Z, la locurile lor de muncă, fac ce se așteaptă de la ei. Încălcare individuală a regulilor se bazează, oricît ar părea de straniu, pe respectul restului lumii pentru aceste reguli.

Temător de a deveni anarhist, „nonconformistul” nostru preferă o lume stabilă, structurată, funcțională, împotriva căreia să se revolte, el, în deplină siguranță.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu & Emil BRUMARU

Fragment cu Șamraev și furturi din dragoste

Veronica D. Niculescu: De gangul care leagă strada Arhivelor de Piața Mare se apropie un cuplu. Amîndoi au peste cincizeci de ani. Ea, brunetă, tunsă scurt, rujată cam strident, îl ține pe el de braț. El, solid, cu barbă, se sprijină cu cealaltă mîna într-o cîrjă specială, metalică, terminată cu un fel de gheară de pasăre care apasă în asfalt. Vorbesc în rusă! Ea turuie întruna, fără să îl privească. „Mă doare”, spune el, cu o neașteptată voce de bariton, chiar pe cînd intră în gang. Îi las în urmă – o mai aud pe ea tu-ruind... Și din nou, chiar de sub boltă, vocea lui puternică, voce cu boltă: „Mă doare...”. Reconfortant auzul limbii ruse, chiar și așa (sau mai ales?), declamînd durerea. Mi-ar fi plăcut, ah, cît mi-ar fi plăcut, ca acest Șamraev cu un picior beteag să-și ignore și nevasta vorbăreată, și durerea, și să exclame din gang, ridicîndu-și cîrja demonstrativ, ca pe-o aripă: „Bravooo, Silva!...”.

Emil Brumaru: M-ai lăsat cu ochii-n soare! De unde numele astea: Șamraev, Silva? Și cum se spune pe rusește „Mă doare”?

V.D.N.: Pescărușul!

E.B.: Am feștelit-o! Eu, care mă dau că mănînc Cehov uns pe piine! Pot spune ca Trigorin, scriitorul, cînd Șamraev îi prezintă comada, un pecăruș împăiat, cu o clipă înainte de a se auzi împușcătura (din spatele scenei) a sinucigașului Konstantin Gavrilovi: *Nu-mi aduc aminte!* (*Gîndindu-se*) *Nu-mi aduc aminte!*

V.D.N.: Era camuflat în realitate. Dar nici cu mine nu mi-e rușine. Cu limba rusă acum stau cam așa – aproape ca în bancul cu asemănarea dintre un cîine și-un inginer: amîndoi înțeleg perfect, dar nu reușesc să se exprime. Spre deosebire de cîine, eu (încă) mă mai descurc și cu cititul. „Pajalei jemenia, dara-ga-ia...”, adică „Ai milă de mine, dragă...” – culmea ironiei, în Nabokov, *Disperare*, pe ultima sută de metri!

E.B.: Cînd ajungi cu Nabokov la ultimul metru, centimetru,

milimetru... ia-o de la capăt! Nici o *Disperare* nu are limite!

V.D.N.: Deja sînt la a doua trecere. Cu amănuntul! Culmea e că într-adevăr nu are limite, e cumva circulară. O să vedeți...

E.B.: Este curios cum visez mereu, mereu situații absurde, comice chiar. Astă-noapte am cîntat împreună cu domnul Gabriel Liiceanu nu știu ce cîntec, însă pe urmă a trebuit să dau cu el un examen la limba rusă!!! (Îmi cer scuze pentru asemenea vis!) Și nu mai știam o iotă! Adevăru-i că eu am fost mereu tufă la rusă, deși am făcut și în școală, și la facultate (ba chiar am dat examen de limba rusă la intrarea la Medicină!). Chestia e că în vis toate astea capătă un aer de apăsare cumplită și numai trezindu-mă scap de teroarea instituită! Ce sfîrșit de noapte, ce început de zi...

V.D.N.: Era o astfel de zi. O zi de stat la borcan, cu bucurii secrete, cu delicii ale recititului atent, cu zîmbete cînd descoperi detaliul care a fost strașnic ascuns pînă acum între rîndurile finale, rîmînd tainic cu fratele lui de la începuturi, cu pocnit din degete cînd țîșnește exact cuvîntul potrivit.

Și joaca de-a „ce-ai furat prima oară?”, și amintirea timbrului cu cățeloi alb și lățos, furat de la soră și ascuns sub pat, și scandalul imens... Și gîndul că toate relele copilăriei (doar acelea?) pot fi justificate prin iubire. Furturi din dragoste!

E.B.: Primul furt? Țin minte ca acum. Uite, așa ceva chiar nu se uită! Eram în clasa întîii, la Ciceu. Familia mea fusese în vizită la o familie prietenă. Acolo am descoperit, uimit, o enciclopedie germană, fascinantă prin planșele ei. Nu știu de unde mi-am procurat o lamă și am tăiat planșa cu ciuperca. Acasă mama a descoperit planșa, am mărturisit totul. Mi-a ars cîteva palme, dar nu m-a pus să dau planșa înapoi, îi era și ei rușine de borboaba mea. Cred că o mai am, rătăcită printre filele vreunei cărți...

Florin Manolescu, povestitorul

În convorbirile sale cu Plinio Apuleyo Mendoza, întebat care este punctul de plecare al cărților sale, Gabriel Garcia Marquez răspunde: „O imagine vizuală. La alți scriitori, cred, o carte se naște de la o idee, dintr-un concept. Eu plec de la o imagine”. Imaginea care a stat la baza romanului *Un veac de singurătate* este aceea în care „un bătrîn duce un copil să vadă gheața expusă ca o curiozitate de circ”.

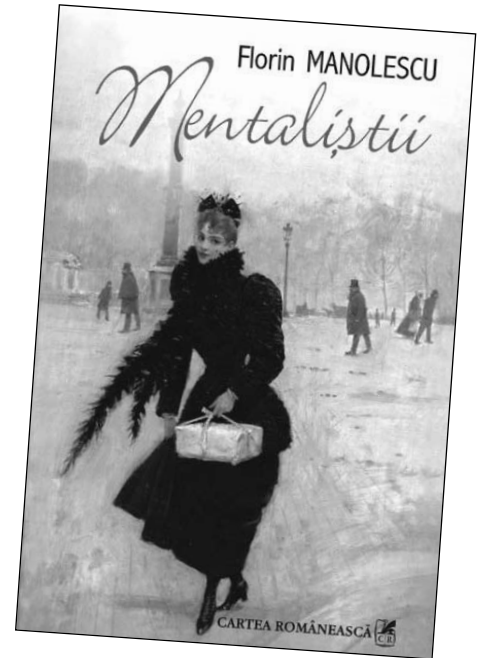
Un veac de singurătate folosește cu succes acest procedeu prin care elementele miraculoase și cele reale conviețuiesc în armonie, însă fără a provoca uimire sau indignare personajelor, naratorului sau cititorilor. Chiar în începutul romanului, micul Aureliano intră în bucătărie în timp ce mama sa tocmai lua de pe foc și așeza pe masă o oală cu fierură. Copilul, din pragul ușii, îi spune: „Va cădea!”. Oala, deși era așezată chiar în mijlocul mesei, începe brusc să se miște către margine, iar apoi se zdrobește de podea. În acest moment intervine naratorul, spunînd: „Ursula povesti alarmată acest episod sotului ei, acesta însă îl interpretă ca pe un fenomen cu totul firesc”. În această informație metanarativă se poate observa tot fundamentul teoretic și creativ al ficțiunii real-miraculoase, în care fenomenele extraordinare sînt interpretate ca fenomene naturale.

Descoperim același procedeu în povestirea lui Florin Manolescu, *Mentaliștii*, care dă și titlul volumului apărut anul acesta la Editura Cartea Românească. În mijlocul războiului, în timp ce la doar cîteva sute de kilometri oamenii mureau pe front, un circ hipnotizează parcă întreg Bucureștiul: „spectatorii încremeniseră de uimire”, „spectatorii amuțiseră din nou”. Întîmplări extraordinare, percepute ca fapte obișnuite, au loc în fiecare zi sub cupola Circului: „un magician din Amsterdam introdusese într-un ghiveci cu pămînt un bulb pîntecos din care în mai puțin de cinci minute crescuse și înflorise o leaia roșie, un chinez spîrșese

zece pahare de dimensiuni și grosimi diferite, uitîndu-se încruntat la ele, de la o distanță de peste doi metri...”.

Leșirea de la circ coincide cu intrarea în realitate

Micul Felix Papudof, elev de gimnaziu, intră în vacanța de vară cu o singură dorință: un bilet la Circul Kratetyl, un lucru de altfel – ne spune naratorul – „cît se poate de obișnuit”. Deși mamei întîmplările cu mentaliști i se par cel puțin dubioase, Felix primește totuși acceptul de a merge la circ. Îl descoperim puțin mai tîrziu în primele rînduri, uluit de ceea ce vede: mentaliștii finaliști, Farid și Hunding von Goysern, împreună cu clovnul Ceacanica vorbesc cu animalele și se ridică în zbor de la pămînt. Descrierea levitației seamănă izbitor cu episodul spargerii vasului din romanul *Un veac de singurătate*: „Apoi, clovnul Tonino aduse din culise un fel de pătură sau de cuvertură de pat făcută sul, pe care o desfășură cu grijă deasupra capului lui Ceacanica... Tonino începu să-și miște caraghios brațele de jos în sus, ca și cum ar fi vrut... să-și ia zborul. Și într-adevăr... începu să se înalțe puțin cîte puțin... pînă la aproximativ doi metri deasupra pămîntului... Nu mai încăpea nici o îndoială! Ceacanica zbura! Iar publicul avea din nou ocazia să se convingă

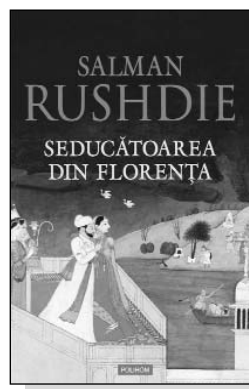
că imposibilul a devenit realitate”.

Mai mult decît oricînd, în război, oamenii au nevoie de miracole. Circul le satisface această foame de întîmplări extraordinare și finaluri fericite. Ceea ce la început nu pare decît o iluzie, sfîrșește prin a deveni realitate. Sub cupola circului se pătrunde într-o altă lume, în care totul este posibil și unde orice dorință poate fi îndeplinită. Leșirea de la circ coincide cu intrarea în realitate, semnalată de zgomotul sirenelor care anunță un posibil nou atac aerian.

Regăsim în volumul lui Florin Manolescu și influența lui Mateiu Caragiale: mentaliștii lui Florin Manolescu seamănă foarte mult cu unele personaje cunoscute din *Craii de Curtea-Veche*. Există un realism magic autohton, balcanic, în fiecare din cele „alte nouă povești incredibile”. Nouă povești care ne arată că „realitatea nu se sfîrșește la prețul roșiilor din piață”.

Florin Manolescu, *Mentaliștii*, colecția „Proză”, Editura Cartea Românească, 2009, 21.95 lei

SEMNAL

Salman Rushdie, *Seducătoarea din Florența*, traducere din limba engleză și note de Dana Crăciun, colecția „Biblioteca Polirom. Seria de autor «Salman Rushdie»”, Editura Polirom, 376 de pagini, 44.95 lei

Salman Rushdie este autorul *Versetelor satanice*, roman care i-a adus lui Rushdie premiul Whitbread, o nominalizare la premiul Booker și o condamnare la moarte a cărei amenințare încă mai stăruie asupra scriitorului. Cel mai recent roman al lui Salman Rushdie, *Seducătoarea din Florența*, publicat în 2008, este o elegie închinată frumuseții și, în același timp, o meditație asupra naturii și a modului în care funcționează puterea. Avînd în centru figura misterioasă și seducătoare a unei femei – prințesă, vrăjitoare și sclavă, visul de dragoste al oricărui bărbat –, povestea îmbină epoci istorice și spații culturale diametral opuse, purtîndu-ne din Florența lui Machiavelli și a familiei de Medici în opulenta Indie a mogulilor din perioada de glorie marcată de dominația lui Akbar. Cu toate că ne lăsăm cuceriți de fermecătoarea eroină a cărții, cu toate că cel ce ține în mînă firele multicolore ale narațiunii pare a fi un ins misterios cu aerul unui nobil, cu măiestria unui scamator și misiunea unui diplomat, adevărata partitură a seducției este interpretată, ca întotdeauna, de Rushdie însuși, care îmbină harul unui povestitor oriental cu talentul plastic și bogăția de nuanțe a unui miniaturist. În *Seducătoarea din Florența*, Rushdie se întoarce în timp, la acele prime indicii ale schimbului cultural care și-au lăsat puternic amprenta asupra operei sale... („The Observer”)

TREI RĂSPUNSURI DE LA FLORIN MANOLESCU

„Autorul *Mentaliștilor* este un exilat în propriile sale povestiri”

Alte nouă povestiri incredibile. Un titlu care ne trimite cu gîndul la Incredibila și trista poveste a candidiei Erendira și a bunicii sale fără suflet. Acest „incredibil” din titlu deschide porțile realismului magic?

Sînt surprins și nu prea de trimiterea pe care o faceți la povestirile lui Marquez. De curînd am fost comparat cu scriitorii pe care îi prețuiesc și eu așa cum se cuvine, dar care sînt de o cu totul altă factură: Alexandru George, Mircea Opriță, Voicu Bugariu, Ovid S. Crohmălniceanu. Iar dacă toată lumea are dreptate, și are, înseamnă că am reușit să fac măcar o parte din ceea ce mi-am propus. Nu „realism magic”, ci proză cu ofertă multiplă. Adevărații maeștri ai realismului magic și utopic, marxiștii clasici, care practicau o variantă și mai perversă de estetică a manipulării, ar fi spus: „De la fiecare după posibilități, fiecărui după necesități”. O lozincă făcută să te lase cu gura căscată. Între timp, eu am reușit s-o închid pe a mea. Și o precizare în legătură cu acel „nu prea” de la începutul răspunsului la întrebarea dvs. Descopăr că volumul cu povestirile lui Marquez, așezat pe unul din rafturile de jos ale bibliotecii mele, a fost zgriyat bine de tot de ghearele ascuțite ale motanului Motaș. Prin urmare, e sigur că el le-a citit de mai multe ori, cu pasiune! Le voi reciti și eu.

Există un exil apropiat și un exil îndepărtat?

Nu-mi dau seama la ce se referă, exact, întrebarea dvs. La exilul propriu-zis, în comparație cu celălalt exil, interior? La timp? La distanță? La durată? La toate acestea la un loc? Un medic care știe că nu există boli, ci bolnavi, ar răspunde: nu există exil, apropiat sau îndepărtat, ci doar exilați. Altfel spus, fiecare exilat este

exilat în felul său. Adică din pricini care sînt numai în mică parte comune și, în rest, extrem de diferite. Asta pentru că foarte rar sîntem împinși de un singur motiv să facem ceea ce facem. Așadar, probabil că, într-un fel sau altul și de la Adam încoace, de cînd am început să gîndim, toți sîntem niște exilați. Și poate că autorul *Mentaliștilor* este un exilat în propriile sale povestiri.

Rîsete și aplauze în sunetele sirenei

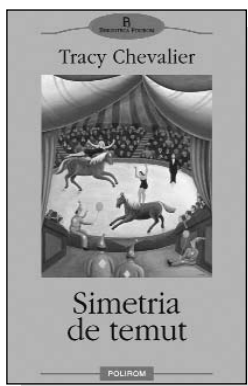
de alarmă. De unde această imagine a cercului în mijlocul războiului?

De data aceasta, răspunsul e ceva mai simplu. Mai întîi pentru că, în ciuda aparențelor, povestirile mele, și nu doar cea care se intitulează *Mentaliștii*, nu sînt cu adevărat contemporane decît cu cel care le-a scris. Firește, m-aș simți fericit dacă ele ar deveni contemporane și cu cei care le-ar citi astăzi, peste cîteva zile sau mult mai tîrziu. Dar asta nu mai depinde de mine. Apoi pentru că, tot în ciuda aparențelor, războiul, cu armele sau cu vorbele, este de fapt un imens cerc sinistru, din care, ca să nu murim de tot, ne putem salva doar dacă Dumnezeu ne-a dat puterea să rîdem. Iar dacă, pe deasupra, îți mai și lipsește instinctul de conservare, ca în cazul meu, risul și salvarea vin de la sine.

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

SEMNAL

Tracy Chevalier, *Simetria de temut*, traducere din limba engleză de Fraga Cusin și Ioana Filat, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XXI”, Editura Polirom, 472 de pagini, 34.95 lei

Tracy Chevalier este autoarea romanului *Fata cu cerceș de perle*, vîndut în peste un milion de exemplare și ecranizat în 2003, cu Scarlet Johansson și Colin Firth în rolurile principale. *Simetria de temut* (2007) îi are ca personaje centrale pe membrii familiei Kellaway, care sosesc în Londra sfîrșitului de secol XVIII, lăsînd în urmă Dorsetul rural pentru a începe o viață nouă. Casa în care se stabilesc este situată în vecinătatea locuinței și atelierului unui poet, pictor și gravor celebru, dar rebel, William Blake, care stîrnește în curînd interesul și fascinația copiilor Kellaway, Jem și Maisie, cărora li se alătură Maggie, o fată extrovertită și descurcăreață, atrasă de firea inocentă și introvertită a lui Jem. Legați printr-o strînsă prietenie, cei trei copii ajung să-i cunoască bine pe neobișnuitul lor vecin și pe soția sa și chiar să le vină în ajutor într-o perioadă foarte tensionată, cînd ecurile Revoluției Franceze, percepută ca o amenințare la adresa monarhiei britanice, stîrnesc un val de acuzații și persecuții, avîndu-i ca țintă pe toți cei care critică neajunsurile regimului politic.

„*Simetria de temut* este o carte încîntătoare, scrisă cu mare subtilitate, cu personaje suferind de pe urma propriilor aversioni și prejudecăți, însă deloc exagerate, cu detalii domestice și atmosfera plină de viață a Londrei din secolul al XVIII-lea, splendid recreată.” („Sunday Times”)

Radio România Muzical
transmite în direct
Recitalul Cvartetului Belcea
Marți, 9 iunie, ora 19
Ateneul Român
Beethoven, Prokofiev, Schubert

FOTO © Sheila Rock

Radio România Muzical

se aude în FM (97,6 și 104,8) pe satelit și live online muzical.srr.ro

Centrul Național al Dansului

suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: + 40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

lăptăria enaci

Centrul Național al Dansului

cafe deko

Cu...
minte de duminică
cu Andreea Ionescu

duminică, de la 10 la 12

Radio România Cultural
cultural.srr.ro

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Too Old to Rock-n-Roll...

Cîndva, să-ți procuri în România un disc occidental de muzică rock era la fel ca și cum ai fi procurat o armă de distrugere în masă. Știau ei cenzorii de ce: impactul rockului asupra sistemului comunist e atestat de nume grele, Havel bunăoară. Nostalgia acelei vremi n-o am. Din cînd în cînd însă, mă cuprinde ceva ca un vertij, lesne de înțeles la urma urmelor, că om sînt și eu, et nihil humano... Uite acum, de cînd a murit fulgerător unul dintre vechii mei prieteni, căruia îi plăcea foarte mult Jethro Tull, am o stare de... nestare!

Cînd l-am cunoscut pe cel căruia nu i-am zis niciodată altfel decît *Domnu' Doctor*, el avea faima cuiva care a fost la specializare în Statele Unite, de unde „a adus“ 100 de discuri și o... „combină“! Cine mai știe ce înseamnă combină muzicală? Sau ce valoare avea pentru oamenii obișnuiți, căroro detaliile audiofile nu le ridică adrenalina? O linie standard – pick-up, pre- (și) amplificator, boxe pe trei căi, eventual un magnetofon Akai, mult rîvnit de majoritatea posesoare de Tesla, ZK sau Maiak (Rostov-ul ce imita bine Akai-ul a apărut prea tîrziu, și-a rămas în casele multora drept mobilă!...) – era mai puțin invidiată decît „combină“! Am întîlnit destui profesori care căutau această magică minune a tehnicii. De obicei, era o cutie masivă, impunătoare, desenată de-un artist industrial educat la școala europeană. Confectionată din plastic de calitate superioară, colorată discret, dar cu gust, iradia încredere. Cea pe care Domnu' Doctor o trimisese acasă, înainte să plece din America, după un an de muncă la o fermă avicolă, nu purta logo de firmă celebră. Caracteristicile tehnice erau modeste: să spun că scotea vreo 10.000-12.000Hz, la cca. 30-40W, exagerez.

Radioul funcționa pe banda de frecvențe americană. Nu prindea

prea multe posturi în zona sud-est-europeană. Pick-up-ul era bun, nu știu să se fi defectat vreodată în toți acești ani. Casetofonul cu clape... Să trecem peste detalii! Boxele erau pe 2 căi, difuzoarele excelente, tweet-ere fluide, bas percusiv unde trebuie și dinamică impecabilă. După ce amicul nostru comun, Electronistu', a modificat circuitul de intrare, Domnu' Doctor asculta prin boxele combinei alte surse de sunet, provenite din mag, videocasetofon sau, mai încoace, CD-Player. Numai laptopul n-a reușit să-l conecteze la combină, nu mai avea răbdare să lege cablurile. Făcuse un efort să învețe cum funcționează Vista (licență originală, cadou de la copiii săi), avea la dispoziție un Internet de muzică și filme, era uimit de cîte putea să găsească, se mulțumea cu ce auzea în spikerele Toshiba...

În anii cînd Jethro Tull a concertat la noi, s-a întîmplat ca Domnu' Doctor să fie bolnav. Atît de bolnav să nu poată ajunge în București sau Sibiu n-a fost, dar starea generală nu-i dădea brînci la extravagante. L-am întrebat odată de ce nu profită de libertate și nu merge măcar la un concert în club. Mi-a dat replica din titlu. Ce să-i fi răspuns? Cunosce deja sentimentul implicat, îl port cu mine de la o vreme. Și-apoi, cînd totul este accesibil, parcă n-are nici un farmec să obții contra unei sume oarecare de bani ceea ce altădată îți dădea fiorii unei aventuri existențiale. La fel ca-n amor: poți plăti cea mai nurlie femeie să se culce cu tine, dar senzația ulterioară e de greață... Știa ce spune Domnu' Doctor, fusese în Las Vegas, în

San Francisco și-n Miami...

Trebuie să mai scriu despre cel care mi-a facilitat pipărea primelor discuri americane de rock, într-o vreme cînd a ține în mîna așa

ceva echivala cu a deține arme adevărate. Trebuie, că nu-s nici eu Too Young to Die...

Sergiu Celibidache la Köln (1957-'58)

Casa de discuri germană *Orfeo*, în colaborare cu Fundația Sergiu Celibidache din München, oferă o nouă ediție din înregistrările maestrului român, concertele orchestrale din perioada în care a dirijat Orchestra simfonică a radiodifuziunii din Köln. Este vorba de un set de cinci discuri și înregistrări live din arhiva radio de la Köln, în parte cunoscute grație unor discuri mai vechi, neautorizate. Ediția *Orfeo* merită cu prisosință recomandată, atît pentru calitatea sonoră a restaurării concertelor, cît și prin vîdita dragoste cu care a fost realizată și prezentată de Christoph Schlüren.

Este paradoxal, dar Sergiu Celibidache a devenit, în ceva mai mult de un deceniu de la dispariția lui, unul din marii dirijori cu o activitate amplu documentată discografic. Și aceasta în ciuda convingerii și hotărîrii sale de o viață de a nu permite comercializarea înregistrărilor sale. Autorul prezentării discurilor *Orfeo* susține chiar că aceasta a fost una din prevederile sale testamentare, dar faptul e aproape imposibil de controlat după ce familia dirijorului a decis contrariul negociind și autorizînd apariția edițiilor de zeci de discuri EMI și Deutsche Grammophon ce documentează anii petrecuți la München și Stuttgart. După un alt mare set (11 discuri), apărut în Japonia și care documentează activitatea lui Celibidache la pupitrul Orchestrei simfonice din Londra în anii 1978-'82, discurile *Orfeo* aduc un aer de prospețime și tinerete, ilustrînd anii 1957-'58.

Erau anii ce urmau unei perioade agitate de dirijor invitat. Celibidache dirijase în Italia, Mexic, America de Sud, Israel și revenise mai rar în Germania, țara în care se formase și din care a plecat alunecat practic de alegerea lui Karajan ca succesor al lui Wilhelm Furtwängler, la conducerea Filarmonicii din Berlin. Criticii din Köln și-l aminteau încă vizitînd ora-

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată“ (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Praga

ORFEO D'OR
ORFEO

WDR THE COLOGNE
BROADCASTS
Live Recordings
1957/58

Sergiu Celibidache
Kölner Rundfunk-Sinfonie-Orchester
Die Orchesterkonzerte

șul cu berlinezii și unul dintre ei, citat de Christoph Schlüren, nota în 1957 că „în timp de zece ani, de la 35 la 45 de ani, un dirijor are posibilitatea de a cîștiga în maturitate și a se perfecționa..., teatrul la care [Celibidache] ne face să asistăm a cîștigat în eleganță și fluiditate și în aceeași măsură în varietate..., suplețea siluetei lui, intensitatea trăsăturilor, ochii de jar, părul rebel dau acestui dirijor încă tînr o alură fascinantă. Se simte aura unui artist de rang mondial, la fel ca și forțele demonice de care este animat“.

Programul concertelor documentate de setul *Orfeo*, cu orchestra radio de la Köln (devenită între timp Orchestra simfonică a radiodifuziunii vest-germane, WDR), include ca piese de primă importanță *Sinfonia a 6-a Patetica* de Ceaikovski, *Sinfonia No. 1* și *Recviemul german* de Brahms (ultimul cu soliști aleși, soprana Agnes Giebel și baritonul Hans Hotter), *Pasărea de foc* a lui Stravinski, *Ma mère l'oye* de Ravel, *Metamorfozele simfonice pe o temă de Carl Maria von Weber* ale lui Hindemith. Li se adaugă, de o claritate și frumusețe exemplară, *Sinfonia a 2-a și uvertura Die Zauberharfe* de Schubert, uvertura de concert a lui Mendelssohn *Visul unei nopți de vară*, poemul *Don Juan* al lui Richard Strauss și suita a 2-a *Daphnis și Chloé* de Ravel. De notat ar mai fi piesa

unui compozitor german contemporan, dintre cei mai cîntați la data înregistrărilor de la Köln, Boris Blacher, *Variațiuni pentru orchestră pe o temă de N. Paganini*, op. 26.

Christoph Schlüren observă în notele sale că în jurul lui S. Celibidache continuă să facă valuri judecăți și relatări dintre cele mai false și aceasta deoarece „lumea nu a vrut niciodată – și nici nu a fost capabilă – să-l înțeleagă. Nu a vrut-o fiindcă a proceda astfel ar fi însemnat, în mod necesar, să-și revadă toate convențiile existente și concepțiile establishmentului artistic, filosofic și muzical“. Autorul prezentării setului *Orfeo* insistă și pe clișeele în jurul fenomenologiei lui Celibidache și, pentru a-i rezuma gîndirea, citează un pasaj copios dintr-un interviu acordat de dirijor revistei „Das Orchester“, în 1976. Nu îl știam.

În plus, cei care vor să-l cunoască mai bine pe Sergiu Celibidache au la dispoziție, în limba germană, seria „Celibidachiana“, publicată de fundația de la München. Prima serie conține operele și scrierile apărute în timpul vieții și postum, sub îngrijirea lui Patrick Lang și Mark Mast, cea de-a doua, documente și mărturii despre viața și opera lui Celibidache, îngrijită de Klaus Weiler, ambele la Editura Wißner.

Twin Peaks a primit câteva episoade extra în urma cererilor telespectatorilor

Alunele salvează seriialele de la moarte

Ceea ce urmează va fi extrem de ușor de înțeles pentru toți cei care n-au dormit toată noaptea pentru că s-au uitat la „doar încă un episod” din *Prison Break*. Sau care se trezesc la șase dimineața pentru a apuca să vadă cel mai nou episod din *Lost* înainte de a pleca la serviciu; pentru cei care știu că Ross și Rachel luaseră o pauză și care vor din tot sufletul ca Meredith să se căsătorească odată cu Derek!

Altfel, mai departe va fi vorba despre lucrurile nebunești pe care le pot face niște fani cam într-o dungă pentru a-și salva seriialele preferate de la anulare.

În fiecare an, în luna mai, începe nebunia: posturile TV anunță seriialele ce vor fi anulate, iar fanii pun în practică cele mai trăsnite idei pentru a le convinge să le mai dea încă o șansă. În urmă cu 40 de ani, scrisorile au fost suficiente pentru a susține cauza *Star Trek*-ului, serial care fusese întrerupt din cauza ratingurilor slabe după doar două sezoane. *Twin Peaks* a primit câte-

va episoade extra în urma cererilor de la telespectatori, iar *Family Guy* a „reînviat” pe baza vinzării masive de DVD-uri. De atunci, campaniile au devenit mult mai creative.

În anul 2007, producătorii serialului *Jericho* au primit prin poștă 20 de tone de alune, însoțite de comunicate de presă și campanii publicitare organizate de fani. A funcționat. Alunele făceau referire la o replică din ultimul episod, iar în urma efortului coplesitor, realizatorii au decis să investească pentru încă un an în realizarea serialului.

Șosete vs SWOT

După un model similar, au mai fost folosite sticlute de condimente (pentru serialul *Roswell*), semințe de floarea-soarelui (pentru *The 4400* – rontăială preferată a unuia dintre personaje), batoane de ciocolată (pentru *Veronica Mars*) sau șosete (după numele lui Sock, din *The Reaper*) – trimise masiv și organizat de o comunitate care își dorea cu orice preț să continue povestea personajelor preferate. De cele mai multe ori, puse față în față cu bilanțurile contabile, cifrele de audiență și analizele SWOT, șosetele eșuează. Seriialele sînt anulate. Dar, în numele celor câteva exemple de succes, fanii nu se dau bătuti niciodată.

În urmă cu câteva zile, s-a înregistrat o nouă reușită: serialul *Chuck*, difuzat de NBC timp de doi ani, a fost salvat de la dispariție. *Chuck* este un serial de spionaj, dar care are acel amestec perfect

COOLTURISME

Mădălina COCEA

de dramă, umor și dragoste ce determină publicul să se atașeze de un personaj și să îi cunoască, încet-încet, toate reacțiile, filosofia de viață și zonele vulnerabile ca un prieten bun care li se dezvăluie treptat.

Și cine ar lăsa un prieten bun să plece pur și simplu, oricît ar fi de frumos episodul lui de adio?

Adunați prin rețele sociale, Twitter, Facebook și tot ce are mai bun Internetul, „prietenii” lui *Chuck* au acționat acolo unde durea mai tare: în buzunarele sponsorului. În ziua ultimului episod, au cumpărat masiv sandviciuri Subway, lăsînd în cutia de reclamații numeroase rugăminți de reluare a serialului. Apoi, au mai urcat o treaptă strategică, făcînd donații masive pentru site-ul Asociației Americane pentru Inimă, o fundație dedicată prevenirii și vindecării bolilor de inimă. Legătura cu un serial TV? Asociația este cel mai mare beneficiar al donațiilor din partea firmei Subway, producătorul sandviciurilor care sponsorizează serialul. Astfel, fanii au încercat să demonstreze că sînt extrem de hotărîți și de creativi în eforturile de a-și salva serialul preferat.

În urmă cu două săptămîni, NBC a anunțat că este de acord să reia serialul, declarînd că această campanie a fanilor a pus bazele unui parteneriat inovativ între public, producători și sponsori.

Bucuroasă, Christina Applegate, cunoscută la noi din serialul *Familia Bundy*, a inițiat și ea o petiție pe Internet pentru a-și salva propriul serial, *Samantha Who*? Campaniile de reluare a unor seriiale vor deveni în curînd ca o procedură standard de respirație gură-la-gură. Dar cînd doar de gura fanilor nu se prea mai face nimic, va fi interesant de urmărit ce vor primi prin poștă producătorii TV la anul.

Fanii au cumpărat sandviciuri Subway pentru a-l salva pe Chuck

www.supliment.polirom.ro

Suplimentul DE CULTURĂ

Saptaminal de opinii si informatii privind fenomenul cultural, realizat de Editura Polirom in colaborare cu Ziarul de Iasi

Nr. 230, 30 Mai-05 Iunie 2009

STIRILE SDC: Romania la Bienala de Artă de la Venetia

Acasa
Actualitate
Rubrici
Fast-food
Cronica de carte
Special
Feeder

Romani, profeti și filme sumbre pe Croazetă

Podcast radio Sdc

Newsletter:
Introduceți adresa de e-mail pentru a va abona

Aboneaza-te

CRONICA DE CARTE

Catehis:

EXCLUSIV ONLINE:
Știrile SDC

La apariția femeie, te pregătit să celebra Chet din Raiul gainilor și din Sint o baba comunistă, către o nouă formula românească. Firește, lucrurile nu stau întocmai așa. E împede ca Dan Lungu încearcă o redefinire ca romancier, dar asta nu îl suprimă în nici un caz pe prozatorul versatil, dar incrincentat, din toate stilurile și nici pe romanșii mai degrabă unice din cartea

Zilnic informații din lumea culturală

Săptămîna aceasta în secțiunea Știri

Ieșenii pot obține autografe pe Lampa cu căciulă

Volumul de povestiri *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu, publicat în colecția „Ego. Proză” de la Polirom, va fi lansat la Librăria Avant-Garde din Iași. Evenimentul va avea loc joi, 11 iunie, ora 18.00. Alături de autor, prezintă: Bogdan Crețu, Doris Mironescu și Lucian Dan Teodorovici. Va citi o povestire din volum actorul Vlad Tănase.

România la Bienala de Artă de la Venetia

Vineri, 5 iunie, la Pavilionul României din spațiul „Giardini di Castello” a avut loc vernisajul proiectului expozițional „Seducția intervalului”, cu care țara noastră participă, în perioada 5 iunie – 22 noiembrie, la cea de-a 53-a ediție a Bienalei Internaționale de Artă de la Venetia.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente: Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Ceseranu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Viță.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias. Caricatură: Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Bălan, R. Chirută,

Ciprian Nedelcu, Veronica D. Niculescu,

Elena Vlădăreanu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel.

0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel.

0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Cata-

logul presei interne la poziția 2378. Pentru abo-

namente vă puteți adresa oricărui Agenții

Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal.

Cititorii din străinătate se pot abona la adresa:

export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru

3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei

(690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului » „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

Lexic nomad

La finalul lunii mai, a avut loc la Lyon a treia ediție a Întâlnirilor internaționale ale romanului (*Les Assises Internationales du Roman*), organizate de Villa Gillet și „Le Monde”. Au venit scriitorii din toată lumea care-au dezbătut, timp de o săptămână întreagă, chestiunile mai mult sau mai puțin arzătoare ale literaturii. Aceiași scriitori au fost rugați să-și aleagă un singur cuvânt, legat de scrisul lor, în jurul căruia să compună un text cit o pagină de buzunar. Așa a apărut (la Editura Christian Bourgeois) un mic *Lexic nomad*, „un dicționar enigmatic, lacunar și tulburător” (după cum spune Raphaëlle Rérolle în prefață). Avem de-a face, de fapt, cu niște cuvinte care deschid ușile ascunse ale literaturii. De exemplu, pentru Saša Stanišić, cheile sînt „animale”: un porumbel întemnițat pentru trafic de droguri în închisoarea din Zenica, o pisică, un șarpe, caii împușcați pe malul râului Drina de cei patru soldați bărboși. Sjórn, scriitor islandez care-a colaborat cu Björk și von Trier, vrea să salveze cuvîntul „arnsúgur”, adică „sunetul fîșîitor produs de zborul unui vultur” (vultur fiind, în islandeză, feminin). Juli Zeh vorbește de „pieziș”, pentru că, spune ea, „discursul literar nu e altceva decît privirea oblică așezîndu-se ușor alături de lucruri. O privire făcută din cuvinte care se uită puțin cruciș”. Will Self s-a oprit la un cuvînt identic în franceză și engleză, „calenture”, „tulburare mentală care afectează marinarii la tropice”: crezînd că văd pămîntul de-acasă la distanță de-un braț, se urcă pe balustradă și se-aruncă în mare. „L-am ales pentru că exprimă ceea ce își propune să facă ficțiunea mea, anume să suspen- de neîncrederea cititorilor mei astfel încît să se cațere și ei pe parapet și să încerce să umele printr-o halucinație”, zice Self. Pianistul și poetul Alfred Brendel mizează pe „nonsens”, ca o „garanție împotriva profundului serios”, Antonio Ungar povestește istoria indigenilor Curripaco din junglele Orinoco-ului columbian, iar Quignard crede că scriitura e „saltul în afara expresiei verbale”, de aceea alege cuvîntul „hourvari” („șiretenia căprioarei care (...) se-ntoarce pe unde a venit, își calcă în picioare urmele vechi și-apoi sare în afara drumului pe care vin cîinii”). L-am lăsat la final pe Faulkner. Deși n-a putut să ajungă la Assises, a fost totuși citat de Rick Bass cu următoarea replică: „Scriu, desigur, numai cînd am inspirație. Însă mă asigur să fiu inspirat în fiecare dimineață, de la opt și pînă la ora prînzului”.

Salată de sezon

Cum v-am obișnuit, stimați ascultători, iată un pot-pourri din premierele acestei perioade.

Tăcerea Lornei

Nu e cel mai bun film al fraților Jean-Pierre și Luc Dardenne (personal, ezit pentru acest titlu între *La Promesse* și *Le Fils*), dar vădește o siguranță a construcției care a devenit o marcă a belgienilor. Povestea tinerei albaneze obligate la un pact odios pentru a putea rămîne în Belgia, acela de a păstra tăcerea asupra asasinării junkie-ului cu care se mărită pentru obținerea cetățeniei, te ține atent pînă la sfîrșit, chiar dacă ai putea respinge imersia în real. De altfel, Dardenne-i reușesc atît de bine să recreeze realitatea emigranților sau pe cea a occidentalilor aflați la limita sărăciei, încît uneori îți vine greu să le vezi filmele, pentru că acestea evită orice rezolvare hollywoodiană a situațiilor. Cînd eroii fraților Dardenne au probleme, atunci au, tată! Nu ies din ele ca prin minune, pentru că scenariștilor li se face milă de suferința lor. Oricît de refractar ai fi la ideea de cinema social – ai și tu o zi proastă și ai prefera poate un film cu prințese la New York și porumbei care le țin prosopul cînd ies de la duș –, un film ca *Tăcerea Lornei* sfîrșește prin a te absorbi. Jean-Luc și Pierre Dardenne știu să scrie un scenariu și să găsească nuanțele cele mai potrivite în jocul actorilor. Înțelegerii modului în care funcționează Euro-

FILM

Iulia BLAGA

pa de azi i se alătură empatia pentru personaje și lipsa de compromisuri dramaturgice sau estetice.

Frații Bloom

Semnat de un tînăr regizor american, Rian Johnson, care a cîștigat cu precedentul său film un premiu special al Sundance, *Frații Bloom* duce *Odiseea* și pe James Joyce, precum și pe Adrien Brody, Rachel Weisz, Mark Ruffalo, Robbie Coltrane și Maximilian Schell la Castelul Peleş. Nu e banc. Filmul a fost filmat în România, Serbia-Muntenegru și Cehia, MediaPro Pictures fiind furnizor de servicii pentru partea română. Chestia simpatică e că Peleşul reprezintă de fapt un castel din New Jersey, iar România nu e menționată nicăieri. Mai mult, Cazinoul de la Constanța e, pe ecran, Sankt Petersburg. Filmul e o comedie intelectuală care face reverențe la *Cacalmau* lui George Roy Hill, reverențe colorate cum mai găsești la Wes Anderson, și care, deși are părți bine conturate, nu e la fel de omogen per ansamblu. Vestea bună este că dialogurile sînt miezoase și te pun pe gînduri, chiar dacă filmul e mai puțin decît ce ar fi putut fi.

» Frații Bloom/Bloom Brothers, de Rian Johnson.

Cu: Adrien Brody, Rachel Weisz, Mark Ruffalo

» Jocuri la nivel înalt/State of Play, de Kevin Macdonald.

Cu: Russell Crowe, Ben Affleck, Rachel McAdams

Sisif repovestit

„La ce naiba mi-au trebuit atîtea cărți?”, gîndea el, păsînd clătînat în urma șoferului, cu o cutie uriașă de cărți în brațe... La tura următoare, unul din sacii de plastic pocni și toate cărțile se împrăștiară. Vreo cîteva zburară prin golul dintre scări. Se auziră hohotele de rîs ale copiilor de jos.

– La ce naiba-ți trebuia atîtea cărți, dom’le?

– La nimic, le citesc...

Rîse și șoferul, în timp ce-l ajută să le adune. El coborî cîteva trepte și se opri să culeagă una din cărți. O deschise...

– Ce faci, dom’le?...

– Citec.

– Acu’ ți-ai găsit?

– Am dat peste ceva interesant... Despre Sisif... E unul pe care l-au pedepsit zeii...

– Ce zei, dom’le?

– Unii oameni cred în mai mulți Dumnezei...

– Fugî, dom’le! Lasă-mă cu sectanții ăia! Ȑia-s păgîni! Nu există! Dumnezeu e singur...

– Cam ai dreptate...

Tăcu, cu gîndul aiurea...

– Hai, dom’le, îmi spui?

– Ce să-ți spun?

– De ce l-au pedepsit ăia?

– A avut curajul să nu-i asculte... S-a pus în gură cu ei.

– Ei... gura bate curu’...

– Cum adică „Gura bate curu’”?

– Dacă nu taci, mînînci bătaie. Așa spunea tata, Dumnezeu să-l ierte!... Și ce-a pățit?

– L-au aruncat într-un fel de iad și l-au silit să împingă un bolovan uriaș pînă în vîrfurile muntelui...

– Hă, hă, rîse șoferul, cu buldozeru’...

– Nu, că n-avea buldozer... Zîmbi și el... În iad nu sînt buldozere...

– Și, dacă au – continuă șoferul gluma –, le țîn pentru ei, ca comuniștii... Să cari cu roaba.

– Aia-i altă problemă... Și cînd ajungea cu bolovanul pînă în vîrfurile muntelui, ei îl rostogoleau la loc, să-l care din nou...

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

– Răi oamenii!

– Păi, nu ți-am spus că erau zei?

– Răi zeii!... Dumnezeu n-are fi avut inima asta!

Adunară toate cărțile. El alergă pînă în garsonieră, deșertă un sac și se întoarse în grabă.

– Și Sisif ăla, dom’le, cit a dus-o așa?

– Se zice că asta va face totdeauna. Și-acum își mai poartă bolovanul...

– Săracu’...

– Într-adevăr, săracul... Nu-mai că, uite – scrie în cartea pe-

care am deschis-o mai ‘nainte –, lui Sisif tot i-a mai rămas o bucurie: răgazul cîștigat atunci cînd coboară muntele, ca să-și ia bolovanul în primire... De exemplu, matale, după ce ai muncit o zi întreagă și te-ai întors acasă, sau acum, după ce ai cărat un sac cu cărți și ai plecat înapoi, la mașină, nu te bucuri?

– Da, dom’le, mă bucur... Că și Dumnezeu s-a bucurat după ce a făcut lumea... Hai să terminăm de cărat că se-noptează!

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 231